

კაჟა ეტჰისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 52

2020

მთ. რედაქტორი

ილია გარამიძე

პოეტი, პუბლიცისტი,

საქართველოს მწერალთა

კავშირის პრემიის ლაურეატი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. პოლიბოკოვსკაინის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-859-5 (52 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილორ ტიუტჩევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთომეხუთი – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთომეხუთის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძმნილება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეჭდილი.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გწერალთა, მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწეს ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს გწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დეკანოს მფლისა და „დიოკურია 2005“-ის, მწვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვიდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გწერალთა მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცნიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეტი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდად ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანტიომეულო, აბრეთვე, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასაგვე ავტორი) წიგნების (მონობრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

კოეტის ასტრომეული „კონსიუმი კოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, დემეტრი არ მიუყვანს რომ ვეზა-დარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონას, რომ ახანჯარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა კოეტის ზღაპრული კონსიუმი „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტვებრდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათოქმეული წავიკითხე, ჩემი ძველი ახრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე კოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არმის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზზე, კოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომეული დაკიდა და ბაანოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათოქმეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კოემერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუპეითბია.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი კოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუქმნია დღემდე...“

კონსიუმი კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გველუქავი მისწოლია... მათ იცინან იმ იწყება დღემდევის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

კოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცოვად შხხვდი ყოველ ძეხას, ყოველ კაბეხას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მაბიჲრ

(გაგრძელება)

სიტყვის ფაქტურა აქ საოცრად ნაზი, გამჭვირვალე, მსუბუქი და ჰაეროვანია. ლექსის არსი, მისი ღირსება ყველა მისთვის დამახასიათებელი ელემენტის ურთიერთმიმართებით, უჩინარი მთლიანობით შობილი განწყობილება და ასოციაციების ტრაექტორიაა, რამეთუ ახალი ეფექტური სახე და მათი ურთიერთმიმართების ხასიათი იცვლება:

„დედამიწა კი სიბნელეში წევს
უწყინარი,
როგორც ნათელზე ჩუმი ოცნება,
რომელიც ლურჯ ფრთებს ასაფრენად
იქნევს და იქნევს

და ვარსკვლავები ცად რომ ბრწყინავენ,

ცოდვილ მოკვდავთა არის ლოცვები.
მზე – უფალია,
მიტომ გვითბობს რწმენას და ფიქრებს.“

მართლაც, მხოლოდ ძლიერ და ლამაზ სუელს შეუძლია აშკარად გამოთქვას ის, რასაც გრძნობს, მხოლოდ მას ხელეწიფება ატაროს თავის წიაღში უფლისადმი რწმენა და სწყუროდეს ახალი სიმაღლეების დაპყრობის ჟინი. ჩემი ღრმა რწმენით, მისი მზის ფენომენი ისეთ შთაბეჭდილებას გვიქმნის, თითქოსდა სამშობლოს სიყვარული და მორალი შეწოვილ იქნა დედის რძესა და სისხლთან ერთად. პოეტი აღფრთოვანებით მიგვანიშნებს სამყაროს ნაკურთხ ფერადოვნებაზე და ასევე აღფრთოვანებით გვახსენებს რომ ფერადოვნების საფუძველი ერთობაა: „ჟამთა ზღვაში დამეკარგა... დამსხვრეული როგორც შუშა, მსურს ერთიან გავამრთელო და იარა მოვეშუშო, მე, დაგეძებ საქართველოს.“

ვაჟა ეგრისელის სულში ღექსი ცოცხალ არსებასავით ფეთქავს. თითქოს თავისი ღექსები კოლხეთიდან მონაბერი ჰაერით აავსო და თვალხილულ სიტყვებში ჩვენი საყვარელი ღირიკული გმირები ისე იცქირებიან როგორც სარკმელში მზის სხივები.

პოეტისათვის მზე ყველაფრის მაცოცხლებელი და სიცოცხლის დასაბამია. ამიტომაც მზიურია პოეტის ფიქრი და ოცნება. მისი პოეზიის თავისებურება

ისიცაა, რომ პოეტი ერთსა და იმავე აზრსა და განცდას სხვადასხვანაირად გადმოგვცემს. მზე პოეტი-სათვის სილამაზისა და სიწმინდის, იმედის წყაროა.

თამაზ ჭილაძე ერთ-ერთ წერილში წერს: „პოეზიაზე წერა ძნელია, რადგან ვერაფრით დააღწევ თავს სუბიექტურობას, დანიელ დეფომ თქვა: „ადამიანს რაც უნდა ბევრი ფული ჰქონდეს, მაინც ამ ფულისაგან ისეთ სიამოვნებასა და სარგებლობას მიიღებს, როგორც მას ეკუთვნის, პოეზია ასეა, მისგან ადამიანები მეტად განსხვავებულ სიამოვნებას ან სარგებლობას იღებენ. საბოლოო ჯამში, პოეზიისგან შეგიძლია მიიღო ის, რაც შენ თვითონ მიანიჭე. რადგან უშენოდ იგი არ არსებობს.“ ვაჟა ეგრისელის ლექსი, როგორც წყვილიაღში დანთებული სინათლე, არა მარტო სიკეთეს აღამაღლებს და განამტკიცებს, არამედ, ალბათ ამავე მიზნით წარმოაჩენს და ებრძვის ბოროტებას. პოეტის ნაღვერდალივით მწველი სტრიქონი აღმგზნებია და გადამღები, ყველა და ყველას ტკივილი ერის ტვირთი და შემოქმედის ვალი საკიდარი ხარისხით აქვს ზურგზე წამოკიდებული...

და მაინც არ არსებობს ისეთი გამომსახველობითი ძალა, რომელსაც პოეტმა მიმართა და არ დაძლია, ქართული სიტყვა, პოეტური წარმოსახვა, მთლიანი ენობრივი ქსოვილი, სახეების ქმნა და ფრთიანი ფრაზები მისი გულის მოთხოვნაა, სულის

წადილი, ბუნებას ხომ ერთდროული სასწაულები უყვარს:

„ცეცხლში ეხვევა ცა და ხმელეთი
ცვივა და ცვივა
ოქროს ისრები.
ხეები ფოთლებს იფარებენ... შველა არსაით!
დამშრალან მნათთა ოაზისები,
წუხს მზის უდაბნო
მოვარვარე საჰარასავით.“

მზის უდაბნო თითქოს კოსმიურ წიაღში ამოზიდული პოეტური მწვერვალია და „საჰარასავით მოვარვარე“, რომელიც ახალი შემოქმედებითი ცეცხლის დასანთებად აღანთებს და პოეტიც მარადუამს ცისკენ მაკეპრალი ჩანგშემართულია და ღვთიური მადლით გაბრწყინებული:

„მარადუამს ცისკენ ჩანგშემართული,
მეხთამტეორცნელი
და ღვთისმოსავი
დამურევბელი მზის და ზღვის ჰანგის,
სწორედ ისეთი შენ ხარ მგოსანი,
აზრის მფლანგველი,
სიტყვის კრიჟანგი.“

ღიას, საუკუნეები გაივლის, მაგრამ მარად დარჩება პოეტის სიტყვა, ჩემი ღრმა რწმენით ვაჟა ეგრისელი ყველგანაა, სადაც პოეზიაა!.. რამდენად საამაყოა ის, რომ ვაჟა ეგრისელი ვაჟა ფშაველას პრემიის ღაურეატია, სული ახლახან კი რუსთაველის პრემიაზე იქნა წარდგენილი: – როგორც ახალი მიმართულებათა შემოქმედების ნაღდი პოეტურობისა და სასწაულებრივი გრძნობითი ექსტაზისათვის, ადამიანური არსის ძიებისათვის თანამედროვე ცივილიზაციის წიაღში...

და მაინც, „დიდი აზრები გულიდან მოდის, სრულყავი საკუთარი თავი და შექმნი საუკეთესო პოეზიას. მორალი და რიტორიკა ერთმანეთს ერწყმის ბრძენის მისწრაფებებსა და სურვილებში“. – ფრანსის პონჯის ეს სიტყვები ჭეშმარიტად მიემართება დიდ პოეტს ვაჟა ეგრისელს.

ვაჟა ეგრისელის მთელი პოეზია უმღერის ადამიანის ბუნებას, სილამაზეს, ადამიანისა და კოსმოსის შერწყმას. მის პოეზიაში „მე“ და სამყარო იდუმალი ძაფებით ექსოვებიან ერთმანეთს, ეს ხომ მისტიკური ბუნების წუთიერი ექსტაზია, სადაც ადამიანი აბსოლუტურ სუბსტანციას ერწყმის.

„მხოლოდ ვაჟა ეგრისელს შეეძლო დაეწერა უთვალავი – 50 000 ლექსი, (ყველა ერთმანეთზე უკეთესი... ჩემს წარმოდგენაში ვაჟა ეგრისელს ძალუძს გაიმეოროს ვიეკანანდური შეგონება მე ვარ ის“. მკით-

ხველს შევახსენებთ ერთ ინდურ სიბრძნეს, სადაც ეს სიტყვებია მოქცეული „საკუთრივ შენს თავს იქით შენთვის არ არსებობს შეველა. შენ ხარ შემოქმედი სამყაროსი, ვით აბრეშუმის ჭია, პარკს რომ შემოიქსოვს გარშემო, რა გახსნის? გასჭერი შენი პარკი შიგნიდან და გადმოფრინდი როგორც პეპელა მშვენიერი, ვით თავისუფალი გონი, მხოლოდ ამის შემდეგ იხილავ ჭეშმარიტებას და მუდამ ეტყვი შენს თავს: მე ვარ ის“ (ვივეკანანდა 1996) ვაჟა ვერისე-ლიც შემოქმედია თავისი პოეტური სამყაროთი, „იქ-მენ ნათელით“ და „კოლხური ფსალმუნებით მან გაჭრა (ვით აბრეშუმის ჭიამ) პარკი“ და გადმოფრინდა იქიდან, როგორც სახელმძღვანელო პოეტი, განა უხერხულობის შექმნის მანაც გაიმეოროს „მე ვარ ის“ დიახ, ის არის სწორედ ის“, რომელმაც პოეზიის ლაქვარდში იხილა ჭეშმარიტება“.

პოეტის ლექსებში საგულისხმოა ისიც, რომ პოეტური ასოციაციები მხოლოდ პოეტური სინტაქსის მეოხებით აღწევენ გამართლებას. დიდი გოეთე ხომ, ცალკეული მოტივებისა და პოეტური ასოციაციების საიდუმლოებას პოეზიის საკუთრებად მიიჩნევდა და აზროვნების ასეთ სახეობას ადამიანური ინტელექტის სრულად განსაკუთრებულ გამოვლინებად თვლიდა. – „განცვიფრება სულის თავისუფლებაა“ (რ. თვარაძე) მას მართლაც მოაქვს სიხარული და სიამაყე იდუმალების შეგრძნებით აღმოცენებული.

პოეტის ყველა ლექსში გამძაფრებული ხმა მოგვესმის და გვეჩვენება თითქოს იგი, ხმამაღლა საუბრობს არა იმიტომ, რომ რაიმეთი იყოს დაინტერესებული, არამედ იმიტომ, რომ გულის ჭრილობიდან სისხლი ეღვრება და წერს ანთებით, რომლის სიცოცხლისაკენ სწრაფვას მხოლოდ ოცნება ასდევნობია, ამიტომაც რომ მის ლექსში ისმის მეოცნების გამუდმებული ფრთების ტლაშუნი და ომახიანი შეძახილიც: „სამშობლოს მტერი ბნელში შეგლისე ვაჟა ეგერისელ.“

პერსონიფიცირებული მზე უერთგულეს მეგობრად, რწმენად და იმედად ევლინება პოეტ ვაჟა ეგერისელს ლექსში, მზე მხოლოდ კი არ ათბობს და ანათებს დედამიწას, და დედამიწაც მხოლოდ ღიმილით კი არ ეგებება მას, ამ ღიმილშია სწორედ ენით გამოუთქმელი მშვენიერება, პოეზია, რაც დედამიწაზე არსებობას მოწმობს. მზის მსვლელობაში პოეტი ხედავს საოცრებას, სასწაულს ფაქტის სახით და ისმენს კიდევაც სამყაროს ჰარმონიას.

„ელვის დანახვით შუბლშეკრულები,

გადახვეწილან სადღაც

ღრუბლები.

წყალი სწყურია დიდი სიცხით

ტუჩგამსკდარ მიწას.

და მდინარეთა ჩანს ღოღიალი.

ვითარცა ბრუნო,

მოგიზგიზე კოცონზე იწვის
ივლისის მზე და
ზღვის ველური ისმის ღრიალი!“

ვაჟა ეგრისელისათვის სამშობლო ყველაფერზე
მაღლა დგას, ამიტომაც მის პოეზიაში ოსტატურადაა
გამოკვეთილი აზრი ადამიანის უსასრულობისა, ადა-
მიანის სულის, სამშობლოს განუყოფლობის პოეტუ-
რი სახე:

„ცას რომ შეეხედავ
გაიღვიძებს ჩემში
უფალი,
და სიხარული მდის ალაზნებად!
მზე, მშობლიური ისე მათობს
როგორც მათობდა.
ღამის უღრანში,
ვითარც ადრე მიიზლაზნება –
ქედებზე სანთლებ დანთებული
ჯოგი მნათობთა“.

ან კიდევ:

„ღლისით მზისა და ღამით –
მისდევთ მთვარის ბილიკებს
და ზეცისკენ ვიურვით.

უფალთან გზას მიგვიკვლევს
ლოცვა –
მარადიული“.

ვაჟა ეგრისელისათვის პოეზია სიცოცხლის ჭეშ-
მარიტი დღესასწაულია, კეთილისათვის თავდადება
და მზადაა წინააღმდეგობა ჰარმონიად აქციოს და
მის განსაკუთრებულობას ამკვიდრებს: „ნეტარ იყ-
ვნენ მგლოვიარენი გულითა, რამეთუ ისინი ნუგეში-
ნის-ცემულ იქმნენ.“

„დღისა და ღამის ყავარჯნიანი
დედამიწა ვარ მე,
და მივსდევ მნათობს
ჩუმი სიყვარულია – მზე,
ასე რომ გათბობთ.“

ბუნებამ ვაჟა ეგრისელი მხატვრული შემოქმედე-
ბის იმპულსური ნიჭით დაასახუქრა. მის მხატვრულ
სამყაროში მოულოდნელად იბადება ემოცია, სადაც
რეფლექსია, სული მოკრძალებით უთმობს პირველო-
ბას ინსტიქტსა და ნებას და ჩნდება უჩვეულო ერ-
თობა, დღესასწაულებრივი ჰარმონია, თავის მხრივ
რომ შობს სიყვარულს ადამიანსა და რეალობას შო-
რის. პოეტის სიტყვა მზის ოქროს დაღალებითაა
შემკული და გვარწმუნებს, რომ ადამიანის ტკობას

მზის მხურვალეებით ბოლო არ უჩანს და ცხოვრების ტალღების ერთიანი განუწყვეტელი ხმაური ჩვენამდე აღწევს, რომელსაც მკითხველი ხარბად შეისრუტავს და შინაგანად მადლდება.

ეოცნებება პოეტს სიცოცხლის ხემ რომ იშრიალოს დედამიწაზე, ვაჟა ფშაველასი არ იყოს: „გაუფაქიხდეს სინათლე ცაზე მზესა და მთვარესა“.

ჰოდა, მზე სულში ეღვრება პოეტს, ამზიანებული გულით შეჭხარის სანუკვარ მიზანს – საქართველოს გამთლიანებას, იხიბლება მზის მხურვალეებით ზეციურისა და მიწიერის თანაზიარობით მიღწეული ბედნიერების ნათელი სხივი კაშკაშებს მის პოეზიაში:

„ცის კაბადონზე მზე ელაგს,
ვით სააკაძის მახვილი.
და საქართველოს “მოყვასებს“
კვლავ ურუანტელად დაუვლით:
ბერი ღუსუმის ძახილი
და ზარი გაფრინდაულის“

ვაჟა ვერისელის პოეზიაში ყველაფერი სიწმინდისა და სიმაღლისაკენ ისწრაფვის, ამიტომაც ცდილობს ზეცამდე წვიმის გრძელ თოკებს ჩაეჭიდოს და მთელი პლანეტა მიმოიაროს, რამეთუ, ცხადად გრძნობს იმასაც, რომ:

„სადღაც სიმყუდროვეში
სძინავს მოვარის სასახლეს
და სიზმრებში მთიები –
თვალებს ჩუმად ახევენ.
მიწა შიშით ცახცახებს,
რადგანაც მზე ჰკიდია,
ვით დამოკლეს მახვილი.“

და პოეტი ხედავს ცივილიზაციის ათასგვარი
საცდურით გონება ამღვრეული ადამიანის სისასტი-
კეს; ხედავს იმასაც, რომ თანდათან შორდება ზეცას
და დედამიწას უახლოვდება დამოკლეს მახვილი.
სამყაროს ყოველ კუთხე-კუნჭულში იგრძნობა უფლი-
სა და ადამიანის სევდა, მათი საერთო სატიკივარი და
საფიქრალი, მაგრამ „იყიდება ყველაფერი“.

„უცხოთაგან ნაყიდია
ჩვენი მთა და ჩვენი ბარი,
არავინ ჩანს ხმის გამცემი.
თუმც მშობლიურს ცას ჰკიდია
მთვარე, როგორც დედოზარი“

„ღვთის ნებაა გამხელილი ვაჟა ეგრისელის ცით
შთაგონებულ შემოქმედებაში.“ (მერაბ საღუქვაძე,
აკადემიკოსი).

„შეუზღუდავია ვაჟა ეგრისელის ფანტაზია. იგი თავისებურად აღიქვამს და პოეტურად წარმოგვიდგენს ბუნების რთულ მოვლენებს... ლექსში „დღე და ღამის ფანტაზია“, რამდენიმე დიდებული ფრაზით ჩინებულად არის გამოხატული ცნობილი ჭეშმარიტება: „დასაბამიდან“ ასეა: გარეთ ცივა თუ თბილა, მზეს ჩაისუნთქავს საღამო, ამოისუნთქავს დილა“.

ხელოვნების, პოეზიის მარადიული წყარო ცხოვრება და ფანტაზიაა.

პოეტმა შეძლო სინამდვილე საკუთარ ფანტაზიაში გაეტარებინა, შთაებერა მისთვის სიცოცხლე).

მზის შვილი პოეტი („მე მზის შვილი ვარ“) თავის მზეს ელოლიაგება, წუთებიც და წამებიც კი ვარსკვლავებად აქცია და ალბათ ჩემი ღრმა რწმენით, არ მეგულება, სხვა პოეტი, რომელიც ასე მოიხიბლოს დიადი სულით, სიმაღლეებისაკენ სწრაფვით. ვაჟა ეგრისელის ისწრაფვის მზის სათავისაკენ, ეს ხომ სილამაზისაკენ, ღმერთისაკენ სწრაფვაა.

ლექსი „ჩემი მზე“ უნიკალურია, ეს საოცრებაა; ბუნების მოვლენების ხატვით პოეტი თავის სულს გვიხატავს, რომლის მიღმა თვით ცხოვრებაა. კერძოდ ამ ლექსში მზე ერის ცხოვრების მეტაფორული სახეა..

„დღეს მოვაშორე ღრუბლების
ხავსი,

გავაგარსკვლავე წუთი და წამი
და მე,

ჩემი მზე –
ცის ვეება ჩარჩოში ჩავსვი
და დაგვიდე კედელზე ღამის,
რომელსაც ქვეყნად ვერვინ ჩამოხსნის.“

ვაჟა ეგრისელმა მხატვრის თვალთ შეხედა ზე-
ცას, მზეს, ვარსკვლავებს, რათა სინამდვილის ფაქ-
ტში აღმოეჩინა საერთო კანონი, მოვლენაში აზრი.

ვაჟა ეგრისელის პოეზია, მისი ლირიკა ნათლის
სვეტია. მართებულად ბრძანებს კოტე მელაშვილი
„ნათლისსვეტად გაგვიჩინა ჩვენ ადამიანებს ღმერთმა
პოეზია, მზე სხეულს ანათებს ჩვენს, პოეზია კი
სულს. უსინათლოდ კი სხეულიც კვდება და სულიც.“

ამიტომ მისცა ალბათ პოეტმა თავის ლექსების
დიდ წიგნს სახელად „იქმენ ნათელი“... და გავახარე
სიტყვა ქართული“ ამბობს იგი და მართლაც მისმა
სიტყვამ განსაცვიფრებლად გაიხარა და ძოწ-მარგა-
ლიტით დაიფარა...

მოვუსმინოთ ახლა პოეტს:

„ცის ქურაში ქარი კვლავ ყრის –
ღრუბლის ნახშირს

დამკლავებით.

სადღაც ღამე მზის ცხელ გრდემლზე

მახვილივით დილას კვერავს.
ტიტლიკანა ვარსკვლავები
მისხლომიან მთვარის კერას.“

პოეტს რომელსაც ბიბლიიდან ხმები მოესმის დავითის და სოლომონის, მზადაა გაიკვლიოს გზა საუფლოსაკენ და იხილოს ნათელი, ტიტლიკანა ვარსკვლავების მიერ განჩაღებული მთვარის კერა, ეს სომ სასწაულია სასწაულთა შორის.

პოეტისათვის სიხარული მოაქვს მზეს, მზის გაუჩინარებას კი წუხილი და უიმედობა. „მზე იბანდა ოქროს დაღალს, წყალს ისხამდა მუჭა, მუჭა და როდესაც დაიქუხა, მთვარე სადღაც მიიმალა ზღვას კი სახე დაეჭმუჭნა.“

ეს ლექსი ორიგინალურია, პოეტმა ამ ლექსში სამყარო მოათავსა არა როგორც მარჯვე ეპიზოდი, არამედ სამყაროს ცოცხალი სურათები დაუკავშირა ლექსის დინამიკას, ამასთან სტრიქონების მუსიკალობასა და თანხმიერებაში ცხადად ვხედავთ სადღაც მიმალულ მთვარეს და სახედაჭმუჭნულ ზღვას.

ვაჟა ეგრისელის მთელი პოეზია წვიმისა და მინც მზის თვალისმომჭრელ ბრჭყვიალში, ნაკადულის უსასრულო მელოდიაში, განთიადის უმშვენიერეს ზეიმში გვაზიარებს ბუნებას და თავად ერწყმის და ენივთება კოსმიურ ორომტრიალს და ნათლისაკენ სწრაფვაში, კაცობრიობის უნაპირო სიყვარულ-

ში პოულობს პოეტი იმ სულის ჰიპოსტასებს, რათა შეგვახსენოს: „იფხიზლეთ და ყური უგდეთ... მომაველით იძვრიან ქარნი ფრთების იდუმალ შრიალით და მახვილ ყურთ აღწევს კეთილი უწყება.“

და მაინც, დაბეჯითებით შემიძლია გავიმეორო „პოეტმა უსასრულო სამყაროს ხელი მოჰხვია და გულში ბავშვივით ჩაისუტა“ (კოტე მელაშვილი).

ვაჟა ეგრისელში უსასრულობის დიდი გრძნობაა ჩაბუდებული. ის მისი სულის საფუძველია, ყოველგვარი სულიერი მოღვაწეობის მამოძრავებელი ძალა; პოეტი გვახსენებს, რომ ამოდ არ იღვრება დედამიწაზე მზის სხივებით განზანდილი სითბო და სინათლე: პოეტის შემოქმედების გასაღებად შეიძლება ჩაითვალოს ეს ლექსი:

„ვით აპოლონი, ან ვით ჰერმესი
მსურს რომ სიყვარულს
ეთესდე და ვმკიდდე
და სანთელივით ასე დავიწვა,
მოსხენით მზე
და მზის მაგიერ
ჩემს გულს დავკიდებ
და მწამს გაათბობს მთელ დედამიწას.“

და ასე გრძელდება უსასრულოდ მამულისათვის, ერისთვის თავდადება და თავგანწირვის დიადი გრძნობა.

ქართული პოეტური კულტურის უხვი მემკვიდრე თითქოს დაუდევრად ხარჯავს თავის სულის ფსკერში გადამალულ ძვირფას საგანძურს და თავის დიდ პოეტურ შესაძლებლობებში დარწმუნებული თამამად იჭრება კოსმიურ სამყაროში და ახალ მიმართულებას, ახალ გზას უჩვენებს მიწისქვეშა და ცისქვეშა დინებებს.

და მაინც, ვაჟა ეგრისელი შუა საუკუნეებს დაუყუდებული ბერის სიჯიუტით და თავგამეტებით ეჭიდება ქართულ ენას. მისი პოეზიის მთავარი საიდუმლოება ქართული ენის ბუნების ღრმა ცოდნაში ვლინდება. კერძოდ, საოცარი ალღო აქვს ენის შინაგანი, ხალხური ბუნების მიმართ. მისი ლექსთა სტილი გამჭვირვალეა და ლაღი. სიტყვა-რელიქტები შუასაუკუნოვანი სიძველე კოლორიტსა და ანდამატს სძენს მის პოეზიას საუკუნეთა განმავლობაში ხომ არაერთი დიდი მწერალი ეძიებდა და ჰპოვებდა უხადო მარგალიტს – ქართული ენის ახალ-ახალ წახნაგებს, ვაჟა ეგრისელმა შეძლო დედაენის მანამდე უხილავ წახნაგთა სიმშვენიერე და ელვარება წარმოეჩინა.

ცის მნათობმა მზემ მთელი სამყარო შექმნა ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში. მის ლექსებში მზის დიმი-

ლი და სრული ჰარმონიაა, ადამიანისათვის მზის მარადიულ მოძრაობაში ჩაქსოვილია იდუმალი ბრწყინვალეობა: „მზის დამწვარი ფრთები და ცის დათხრილი თვალებით, მიღმეთიდან მოფრენილ დღეებს უთხარ არული, თავზე რომ დაგბრუნავენ საუკუნის ქუხილად. იდუმალ გხმობს სამყარო – მღვრიე და ასტრალური და ერთად ჭერეც შორეულ ხილულსა და უხილავს“ და მაინც სილამაზე ამ ლექსის თვისებაა. აი ხორცქმნილი გენია ქართველობისა.

პოეტის ენა მოქნილია, ძლიერი, როგორც ხმლის დაკვრა და მაინც ერთობ რთულიცაა ამ ლექსის პათოსის საიდუმლოების ამოცნობა.

ციალა მუსხია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი, აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი.

*ნაწევები წიგნიდან – სასწაული და ფანტაზია
(ფიქრები ვაჟა ვერისელის პოეზიაზე)*

გავრძელება შემდეგ ტომში

ბეთლემი

“თერგი რბის, თერგი ღრიალებს”...
მიუხედავად ხმაურის,
ბეთლემიდან ხმა მომესმა:
დიდი “გუდანის ჯვრის მკადრე”
გლახუა მეგრელაურის.

1977

**აეროლითებს,
აისბერგებს,
ბათოლითებს**

შორით ჩანან მწვერვალები,
სასწაული –
თვით ბუნების
და სიმაღლე ათოვთ დიდ მთებს,
ვით “კოლხური ფსალმუნების” –
აეროლითებს¹,
აისბერგებს²,
ბათოლითებს³.

1994

¹ აეროლითები (ბერძ.) ქვის მეტეორიტები.

² აისბერგები (ინგლ.) უზარმაზარი ყინულის მთები.

³ ბათოლითები (ბერძ.) – უზარმაზარი გრანიტის მასივები.

ლოდიზი

შორს... დეფოს თუ კოლხეთის
სამისნოდან ხმა ისმის –
დიდ მენცარი* ელიას:
– შენ ხარ მომავალი და...
სხვას ნურავის
ელიან!

1956

* მენცარი (მეგრ.) – წინასწარმეტყველი.

ეხლა სხვაა...

ეს სამყარო,

ხელისგულზე გიზის,

როგორც ჩიტის მართვე.

შენ კოლხი ხარ...

და მოსული არ ხარ ურით.

მაშინ თურმე,

როცა იშვი,

ვით მაცხოვარს,

შენც მოგართვეს –

“ოქრო, გუნდრუკი და მური”.

1974

ნოსირი

წარსულიდან მოსული,

ვიღაც ყვება ლეგენდას:

– აქო, უხსოვარ დროში,

ისიდას¹ და ოსირისს²

ჰქონიათო ქორწილი;

უწოდאו მიტომ ხალხმა

აქ, ამ ადგილს

ნოსირი.

1959

¹ ისიდა (ბერძ. ეგვიპტ.) – ეგვიპტის ყველა ფარაონის ღვთაებრივი მშობელი.

² ოსირისი (ბერძ.) – მცენარეულის, მთვარისა და ნილოსის ღმერთი.

ქრისტეს შობამდე

ასკდებოდა პონტო კოლხეთს,
კოლხთა მოთქმა გაისმოდა
კიდი-კიდით...
ცა ბრაზობდა... და სულ წვიმდა...
თუმც წარმართთა სალოცავად
მღგარი ჭყონდიდის¹ –
მაღალ ხეზე,
მაშინაც კი ბინადრობდა
სულიწმინდა.

1996

¹ ჭყონდიდი (მეგრ.) – დიდი მუხა.

მზე როდესაც ზღვაში ჩავა,
როცა მწუხრი ალბატროსის
დიდ ფრთებს გაშლის,
და გაყვება ბილიკს ელვის.
მაშინ მთვარე მოლივლივე
ცის ლურჯ ტბაში
გამოჩნდება ისე, როგორც
გედის ყელი.

1992

რადგან სიყვარულის მადლი,
 მღელვარ ზღვას და
 სმელს ასხურე!
და სიძულვილს კვლავ უყეღე!
ხარ უფლისგან –
 ხელდასხმული,
 სამეზისგან განუერელი.

1988

ერთი სურვილი

საუკუნეთა კლდეს მოვანგრევი,
ფაფარაშლილი მოვდიოდი,
როგორც ენგური.
და სურვილი კი,
ერთის გარდა არ მქონია,
ქვეყნად მეტი მე:
კოლხური მოთქმით,
მხოლოდ მეგრულად,
რომ ნაბოლარა*,
დედასა და დებს დავეტირე.
2011

* ვაჟა ეგრისელი – ნაბოლარა, მეცხრე შვილია (შვიდი ძმა და ორი და).

აპოკალიფსურ მხეცთა ნაშიერნი

ეს დამპყრობელი სამყარო,
ათიათასჯერ მაქვს გაზომილი
ფიქრებით,

მეტრებით და
არშინებით.

ცა შვენის ცისარტყელას არშიები,
მე კი დედამიწაზე მაშინებენ,

აპოკალიფსურ მხეცთა
ნაშიერნი.

1984

ჭერმალაღი ცა კოლხური,
მზეს და ნათელს
ობლად წვიმდა.

ჩანდა ყოფნა იაფივით.
და “ფსალმუნებს” –
ყოვლადწმინდა
სული შენი მიაფინე...

1977

გულზე ხელებდაკრეფილი
ზღვა კუბოში ასვენია.
სადღაც ქარიშხალი ანცობს.
ქვეყნად არვის არ სმენია,
რაც შენ ზე-ცის გონმა
გამცნო.

1975

ბველი კოლხეთი

გადავიწყების ჭიშკართან –
 უიმედოდ მდგარ ბველ
 კოლხეთს,
გაქრობის შიშიც აჭამეს!!!
 აწ უვაჟ-უგერისელოდ
 მის უსამანო ლურჯ-ცაზე
ჩიტიც ვერ გადაიფრენს და...
 ყვაფიც ვერ გაიჭაჭანებს.

1997

1992-2012

“საქართველო მილიონზე მეტმა
ქართველმა დატოვა!!!”
გაზეთებიდან

ყოფნის გემი იძირება
და გარბიხართ,
ვით ვირთხები!
რადგან რწმენის მარცვლეული
ვერ თესეთ!
სიყვარული!
რად დატოვეთ,
გეკითხებით!
ვითარც ქრისტე ეფესელთ!

1992-2012

უძმოს-ძმა

მთად არა,

ბარში გაზრდილი,

სადაც ჭირია, იქ დგახარ!

სად მგელი “ბალახს”

უძოვს თხას!

შენ,

ეგრისელო, ვით ჰგავხარ,

ვაჟა-ფშაველას “უძმოს-ძმას”.

2016

N-ს

(ქართული პოეზიის რაინდს,
ქართული კულტურის დესპანს,
ღირსების ორდენის კავალერს..)

სოფლიდან “ჩამოთრეული”,
შენ გლეხის შვილი –
“ტეტია”.

არ ლამობ “შინ” დაბრუნებას!
და რაც გარგუნა ბუნებამ,
ისიც –
ათასჯერ მეტია!

2004

ვაჟავ! –

ქვე ჰელიოსის

ეხლა შენთვის ერთია –

ვაზისი და

ნილოსი.

სივრცეები გერთვიან,

სადაც გინდა ილოცე...

ზე-ცა შენი ღმერთია

ვაჟავ! –

ქვე ჰელიოსის.

1976

ქალღეველები

თავს აფარებენ შოორეულ
ათასწლეულებს ნისლიანს,
ის წინაპართა ლანდები
ერთიან უნდა ავეარო,
რადგანაც მივიწყებულნი –
ჩემი ხორცი და
სისხლია,
ვითარცა ოქროს საწმისი,
ვით ცხრა მუხა და
ცხრა წყარო.

1977

ცისკენ ხელეაპურობილი
დედა,
სადამოს და დილით,
ფიცულობდა ღმერთს და შენს მზეს,
და ვით სვიმონ ღვთისმეტყველთან –
ღვთაებრივი ხმათა სხივი
მაღე “გარდმოსდება”
შენზე.

1960

მირიადი წელია –
ცა მთიებით,
მიწა სახლით ირწყევება,
და ივსება მოთმინება იობის,
ერთმა,
ღმერთმა უწყის
კაცობრიობის
ისტორია, რომ პონტოს¹ და
ჯურჯანის² შუა –
იწყება.
1986

1 პონტო – შავი ზღვა

2 ჯურჯანის – კასპიის ზღვა

შერისცვალება

საწუთროს ზნე ყოფილა:

ფერი უნდა იცვალო!

სიმართლისთვის

ტახთან

ერთად ტყვიას გესვრიან!!!

და...

შენ, დიდო პოეტო, –

ამაღლდე, ვით მესია,

უნდა გარდაიცვალო!

1986

მთები და მდინარეები

მშობლიურ მიწას ტოვებენ
და ჯოგი მდინარეების
გარბიან სადღაც
ბღაველით,
გზებს მიჰყვებიან ნისლიანს...
მთები კი დგანან ამაყად
და ფეხს წამით არ
იცვლიან!

1970

საწუთრის გზაზე მიხვალ დაღლილი
და დღე ყოველი დიდგორად
და გიჩანს მარტყოფად
(რომელიც ადრე ოქროდ გეზარა),
ყოფნა რას გიზამს,

თუკი არ ყოფნა.

ძუკნა ძაღლივით,

უკან თუ არ წამოგეპარა.

2016

პონტოს ზღვიდან ამოსული,
უსამანო სივრცეს ერთვი...
ოქროდ გმოსავს –
მზის აურა.

ხარ პოეტი და...

ვით ღმერთი –
ლაპარაკობ იგავურად.

1989

მოლოდინი – “ის”

მთიები –

ღამის ფესვია,

ვითარცა სწამდა ნოვალისს*.

სსნად და იმედად მომავლის –
პოეზიის დიდ მესიად,

აუცილებლად მოვა “ის”.

1970

* ნოვალისი – დიდი გერმანელი პოეტი.

შორეული ხმები გესმის –
მუსხის-მოსხის და
მესხების,
სამშობლოზე ყურმილებულს.
შენ,

რუსთველის ნაშიერი,
ფარულ სიბრძნეს ესესხები –
თეოფანე დაყუდებულს.

1987

ცეცხლის ქვეყნიდან ჩამოსულები,
მისი მზეები ქვესკნელს
ატანენ!

ჩვენ კი ზესკნელი მან აგვიყვავა,
– სწორედ სიცოცხლეს,
ვითარც ბატკანი,
ღღეების ბაწრით –

შესაწირად –
სიკვდილთან მიყვავართ

1981

(ვარიანტი)

სიყვარულის ღუსკუმა ჭიდან,
შენ,
სიხარულის ოწინართ, –
(მოლხენილი და მომცინარი
ქართული ღექსით).

უკვდავების ამოგაქვს წყალი
და სიყვარულის მარად
მწვანე ხეს
კვლავ ურწყავ ფესვებს.

2010

1956 წლის ზამთარი

– ყინვით გალესილ ცის ძველ ჭერიდან,
ფანტელები თუ
ცვივა ბათქაში?! –
ვიღაც კითხულობს ენამჭევრი-და...
შენ გიხარია,
რადაც პოეტურს,
ხედავ გლეხკაცის ალაღ ნათქვამში.

1956

მეხი აშინებთ წვიმის კაცუნებს,
ღრუბლის ტომრებს რომ
ელვით ნასკეავენ
და კიდებენ ღამის ლავგარდანს.
იქ უხილავის ხელმა
ერთი ციცქნა ვარსკვლავი,
მოსწყვიტა ზეცას და...
გადაკარგა.

1970

საიდანღაც კვლავ უონავს
ცივი სუნთქვა საგების...
და ზოგ-ზოგნი ცრუ კოშკებს
ეიფელთან აგებენ.
ვითომ ვერლენ-ბოდლერის
ნიცშესა და
ვაგნერის –
სულში “მითოპოეტურ” –
პარადიგმებს აგებენ!!!

2005

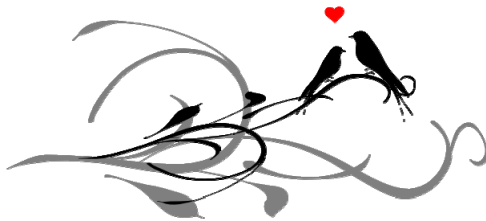
ხმა “კოლხური ფსალმუნების”
შენ – ნათელს გფენს,
“სხვას” ამუნჯებს!!!

ზოგს გუელს უთბობს...
ზოგს აციებს!

მიწად არა!

ცად აუნჯებ –
უფლის ინიციაციებს.

2000

ისე, როგორც სააკაძეს,
მარტყოფი გხმობს გამთენია!
რადგან იცი,
ვით ღავითმა,
ვისმა თაემა სად იგოროს,
ყველაფერი ნათელია...
ემზადები სადიდგოროდ!

1986

ხმა

ათასწლეულების მერე,
ესმის ფაზისსა და
ნილოსს,
მისურს,
განგს და გვადალკივირს –
ხმა,
რომელიც ელვას კივის:
და მომავლის ცაში მიჰქრის:
– შენ პოეტი კი არა და,
– “მითიური ქვეყანა ხარ,
ცხრა ზღვასა და ცხრა მთას იქით”.

1966

(ვარიანტი)

ამ საწუთროში რადგან მოხვედი,
უნდა წახვიდე!
წვეთი იმედის,
აღარ არსებობს აწ,
აქ დარჩენის.
დარდად მიგყვება “მტრობა”
კოლხეთის,
და “შური” ხორგის,
ხობის,
დარჩელის.

1993

აბა ულა!

არყოფნა კვლავ მისდევს ყოფნას
და კვლავაც ხტის გუარზე კვიცი!
ბნელი-ნათლის არის ასლი.

მე სიკვდილი – კართან მიცდის,
“აბა ულა”! –

დროა წასვლის.

2016

ისევ მაღხეპი

ისხნება ათასწლეულთა დაკეტილი
 დარაბები,
 დავიწყების ყინული რომ აღხვებიან.
 და...

“ჯვარის მონასტერის” დამცველი
 არაბები,
 მართლა, არაბები კი არადა,
 გაარაბებული –
 ქრისტიანი მაღხეპია*.

1998

* მაღხეპი – პონტოს სანაპიროზე მცხოვრები კოლხი (ქართველი – “გურჯი”) ტომი, რომელიც მეფე ვახტანგ გორგასალს (მეხუთე საუკუნის სამოციანი წლები), იერუსალიმის “დაპყრობის” შემდეგ “თავის სპიდან” (40 ოჯახი) “ჯვარის მონასტრის” დამცველ გუშაგებად დაუტოვებია წმინდა მიწაზე.

ხმა

(ვარიანტი)

შტერად დამდგარ სამყაროს –
ჟამთა უღრანებიდან
ჟრუნტელად რომ უვლის,
აღბათ იმ ძუ მგლის ხმაა,
ძუძუს რომ აწოვებდა,
რემუსსა და
რომულუსს.

1994

ვარსკვლავთცენა

სადღაც ზესკნელში ისმის ხმაური –
ცამ ელვას მეხი კვლავ
დაუმგზავრა
და შიში ავსებს უფლის სარეცელს.
დამე იფარებს მთვარის
მუზარადს,
თავზე ვარსკვლავი რომ არ დაეცეს!

2010

მებრელ-ჭანებ-ზანებო

პონტოს სანაპიროზე –

ორი ათასწლეულის

იქით,

კვლავ მეზმანება

და მესმის საუბარი:

მებრელ –

ჭანებ –

ზანების,

მუსხებ –

მოსხებ –

თუბალის.

1975

დღეები კვლავ დამის გზით,
სადღაც ჩუმად მიდიან
და მზის თვალებს ახევენ.
მიწა შიშით კანკალებს,
რადგან მოვარე ცის თაღზე,
ვით დამოკლეს მახვილი,
ისევ ისე ჰკიდია!!!

2011

20 000

“კოლხურ ფსალმუნებად” ესხა
ვარსკვლავები
ცას –
ოცნების.
თუმც გიჭერდა ჟამთა ყულფი,
მაინც ახდა ნება უფლის –
ქვეყნად ბრძენთა
გაოცების.

1980

სარისა

სახლში გისხედან ლექსები,
მსგავსნი მზისა და
მთვარისა
(სტრიქონები კი მოკლეა!!!)
გსურს,
მაგრამ ვეღარ ამსგავსებ,
მაკედონელის “სარისას”*.

1987

* “სარისა” – მაკედონელის შუბი, რომლის სიგრძე 5,55 მეტრს შეადგენდა.

არტემიდუს ტაძარი

სხვათა შური ძაღას მატებს
და თავისთავს აძაღებს, –
ზოგ პოეტს,
ვით ჰეროსტატეს,
სურს გადასწვას არტემიდეს:
– პოეზიის ტაძარი.

2001

**გასაწმისდა,
გააღდა**

პონტოს ზღვით ამოვიდა,
ელვის ბილიკს აუყვა
და უღრუბლო ცის თაღზე
ვითა მესი გავარდა...
და “კოლხური ფსალმუნი” –
გასაწმისდა,
გააღდა.

1996

ერგნეთი...

სადახლო...

ჩვენია, მაგრამ სხვა სახლობს!

რიგში დგას ოტობაია და

ქვიტირი...

თუ ასე გაგრძელდა,

მაღე მოგიკვდებათ

საქართველო,

მერე დაჯექით და იტირეთ...

1979

კატეხი

გაფრინდა ერგასი...

და “კოლხურ ფსალმუნთა”,

ზრდაა და მატება...

და აი, ამიტომ ცხადშიც და

სიზმარშიც –

შეგჭამეს შენ შურის კატეხმა!!!

2016

პეგასიც და ბუკეფალიც

შენს კოლხეთში,

პონტოს პირას,

ვარსკვლავებით დახურული

ცათამჯენი აიშენე,

რომ ავარდა უცებ ალი.

პოეზია არის შენი –

პეგასიც¹ და

ბუკეფალიც².

1980

¹ პეგასი (ბერძ.) – ფრთოსანი მერანი.

² ბუკეფალი (ბერძ.) – მაკედონელის ლეგენდარული ცხენი.

ჩემი დიდი წინაპრების,
ძნელი არის გზათა პოვნა,
რადგან ათასწლეულების –
გადურეცხავს ქარს და წვიმას...
ო, ვინ იცის,
ზღვად დაღუპულ
კოლხთა ხსოვნას –
ატლანტიკის ფსკერზე სძინავს.

2003

✠

კავკასიონის მთები

ფსკერი ყოფილა კავკასიონი –
მღელვარ ზღვათა და
ოკეანეთა...

ჰა, მთები მათი ნასახლარი
და ნაბუდარი.

მიტომაა, რომ ახლაც მოისმის –
კავკასიონის მთიანეთში
ზღვათა მუდარა.

1983

გადავიწყების კუნძულებიდან,
პონტოს ნაპირზე ქარმა მოდენა –
მოსეტიალე სიტყვა “ბოშური...”
მერე...

“კოლხურმა ფსალმუნებმა”,
მოულოდნელად,
თვალი დაუყენეს მტერსა და
მოშურნეს!

1996

ნარიყალა

ზღვადმომსკდარი მტერთა რისხვა,
ჩვენს ციხეებს გარს უვლიდა,
ვნება ჰკლავდა მათ წახდენის.

და...

მე,

ქართლის წარსულიდან –

ხმები მესმის –

ზარგამხდელი.

2005

კოლხურ მთვარიდან მოსული –
ადამკადმოსს¹ რომ ემსგავსე,
მას შემდეგ წელი ერგასი²
გავიდა...
ღამემ ცის თაღზე –
ნათელი ბევრჯერ ასხლიტა...
შენი ყოფნა და არყოფნა
არიან კვლავ დანასისხლად.

1987

¹ ადამკადმოსი – ცისიერი ადამიანი.

² ერგასი – 50

ილორი, ლიხნი, მოქვი, გუდავა

მომხდურმა კოლხეთს როგორ შეჰბედა,
რომ ხელჰყო ბზიფი,

გაგრა,

წებელდა!

მაგრამ მომავლის მოიხედუა:

ილორი,

ლიხნი,

მოქვი,

გუდავა.

და... ცისქვეშ ლოცვად კვლავ დგას
ბედია –

ქართველთა მტერთა გასაგუდავად.

1999

მამრეს მუხა

ათასწლეულთა იქით...

მიღმიდან,

ცხენთა თქარუნი ისმის ჰუნების

და ასე რბიან უადვირო

საუკუნენი...

მაგამ უამთასგლა –

“კოლხურ ფსალმუნებს”

ცის ფილთაქვაში ვეღარ დანაყავს!

რადგანაც იგი –

“მამრეს მუხაა”¹,

ქებრონის² არა,

პონტოს პირას –

მდგარი ამაყად.

1971

¹ “მამრეს მუხა” – ბიბლიური, უხუცესი ხე (5000 წლის) დედამიწაზე.

² ქებრონი – უძველესი ქალაქი პალესტინაში.

ვერდიქტი

შენი მტერი და მოშურნე
ყველა –
იქით გზას გაუდგა,
ადარ დარჩა მგონი მეტი.
ეხლა,
აღბათ,
“იქ” უსმენენ,
მწუხარ ჰანგებს დონიცეცის.

2011

1993

ლიპარიტებს,

ბაღვაშებს,

არ ჩამორჩნენ არც სხვები!!!

საიდანღაც “კანონი” უონავს

ბეჭა აღბუღას:

ერთად!..

გათითოკაცება,

საქართველოს დაღუპავს.

1996

რწმენა

გაზაფხული ბუჩქის ძირას,
კვლავ სილურჯეს ათოვს იას.
ზეცას მოსავს ფერი მარჯნის.
შენ დაჯდები უფლის –
მარჯვნივ!
რწმენა – შენი არტორია*.

1972

* არტოსი – მაკურნებელი პური.

კაცხის სვეტი

ნეტარება სურთ –

ლოცვა ესაფეხუროთ

და ღვთის ტაძარს ელტვიან –

იმქვეყნიურ უკვდავების მდომელნი!

შენი ლექსი,

ჩემო,

კაცხის სვეტია,

მლოცველთათვის ყოვლად მიუდგომელი.

1979

ჭითაგვალა

ასწლეულებს, ვით ცხერის ფარას,
დავიწყების გზით მილადავს...
ხელთუპყრია მზე,
ვით ვარცლი –
ლოცვად დამდგარ ჭითაგვალას¹,
რომელიც ტრფობს
ტობავარჩხილს².

1983

¹ ჭითაგვალა (მეგრ.) – წითელი მთა.

² ტობავარჩხილი (მეგრ.) – ვერცხლის ტბა.

300 ანდრიას

ჯერ ადრეა!

დუმან მთები
და სიმაღლეს გოდებენ...
დრო მოვა და უფლის ნებით,
შეგრაცხავენ წმინდანად,
ვით ანდრიას –
ქვეყნად პირველწოდებულს.

1976

ტბები

გისმობს,

გეძახის “ფერადი”

ტბები წვიმებით ვარცხნილი,

სულ სხვა იერით,

აურით:

დასავლით – ტობავარჩხილი¹,

აღსავლით-აბუდელაური².

1982

¹ ტობავარჩხილი – ვერცხლის ტბა (სამეგრელო).

² აბუდელაური – მწვანე, ლურჯი და თეთრი ტბა (მთიანეთი).

ოქროს მონეტა

გვიან გაჩენილს და

ნაბოლარას,

ეგონათ უამი დაგიმონებდა!

მაგრამ შენ,

მოვარის სარკემდომელმა,

ისე,

ვით დიდმა მაკედონელმა,

მოსჭერი შენი ოქროს მონეტა.

1992

ღამე მთვარის მაგიდას
უზის –
დღის მოლოდინში.
ღრუბლები კი წვიმების
ძაფებს,
ჩუმად ნასკვავენ...
ზეცა ელვის შამფურზე
აგებს ცვრიან
ვარსკვლავებს...

2000

ხორბაში

მიველ...

დარს პირი არ უჩანს,
რაც ღონე აქვს და ძალა,
ცა სისპეტაკეს ბარდნის...

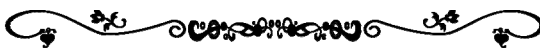
– არ წახვიდუო ქალაქს,
შიუკასთან ჩამებლაუჭა
პერანგზე –
ეკალ-ბარდი.

1958

ესაა თურმე კაცის ცხოვრება:
ყოფნა-არყოფნა,
ჭიდილი ორთა,
კბილების ღრჭენა შვენით, ვით ტყიურს.
კართან სიკვდილი მშვიდად სცემს
ბოლთას,
სურს გარეთ ჩუმად გამოგვიტყუოს.

1998

ხოვისწყლის პირას

აწ მივიწყებულ პირას ჭალიდან –
აფრინდა ხსოვნის
პატარა ყანჩა...
მზე ჩადის სადღაც,
და სივრცეს ნაღმავს.
ვზივარ ნაპირთან,
არავინ არ ჩანს,
მაგრამ მე ვიცი, ვიღაც მელის
მდინარის გაღმა.

1981

ღღე და ღამე

საბნად ოქროს ცა ახურავს –
ვარსკვლავებით დაწინწკლული
და ბალიშად უდევს მთვარე –
ღამეს –
და ღღის მოლოდინში
თვალში შიში უელვარებს.

1957

ღბას ბრაალის საჰსე თასი

მკლავს წყურვილი ზე-სამყაროს –
ფიქრის მწვანე სულით
მოვლის,
სად გრაალის საესე თასი,
ღბას და სიხარულით გავსებს –
გაღას “ციოთ” და
შოთას “მოლით”.

1984

თუთარჩელა*

აქილევსის ფარის ტოლი
მთვარე დაცქერს ხობს
და დარჩელს
და სიშორეს ერთვის გული,
ღამის სახეს –
აღარ აჩენს
ცა მთიებით შეთრთვილული.

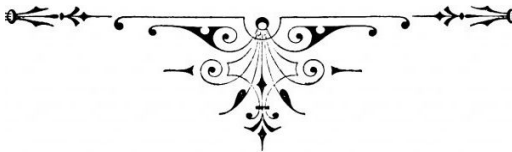
1960

* თუთარჩელა (მეგრ.) – თეთრი ღამე.

შენი “კოლხური ფსალმუნები” –
სოდომ-გომორიდან
გადმოსული,
სხვა ცეცხლია და სხვა აღია!
ქრისტეს “გამოცხადების”
მომლოდინე –
“ოქროს საწმისი” და “გრაალია”.

1993

შენ ცასა და მიწას შუა,
ფერად ცისარტყელების
ოქროს ხიდებს აგებდი,
არა თხმელის ბოგირებს,
ამიტომაც –
შენს “მეში”,
ეშმა ვერ იბოგინებს! –
საიდანღაც ხმა ისმის –
დიდი ფსევდო-ლონგინეს.

1987

ტაო-კლარჯეთში

მივიწყებულ ციხე-კოშკთა
დაბზარული

კედლებიდან –

ხმები ჟონავს მოკვდავთა:

– კლარჯეთის და ტაოს მთები –
სულ ოქროთი ნაჭკედია ოპიზრების,
ვითარც ყდები –
“ოთხთავთა”.

1997

პათეფრალები

მძვინვარებდა ქარიშხალი...

და უძღვებდა ქინკლასავით

შემოსეულ მტერთა ურდოს:

ანჩა,

ბანა

და იშხანი,

აწყურ-ტბეთი და კუმურდო.

2012

ქარიშხლის მერე

ვით თითები მიცვალებულს

მკერდზე, ისე ასვენია

ზღვას ნაგები

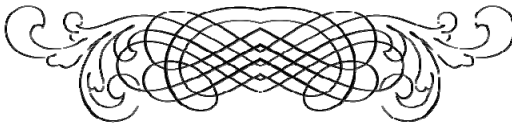
(ობოლ ზვირთთა ისმის გმინვა...).

ღამეულ ცას აბრმაგებენ –

შოთრეული ვარსკვლავების

ოქროს სამაჯურთა ბრწყინვა.

1957

ქალღეური ნათელი

კოლხეთს,

ქაოსიდან იშვი,

მერე ჩამოფრინდი მზიდან,

მიტომ ფერი გადევს მგლური,

შენ უჟამო უამი გზრდიდა

და...

ნათელი ქალღეური.

1977

კოლხური ფსალმუნები

კოლხეთიდან მოფრენილი,
ნაშიერი ზღვის და
მზის ძის,
უფლის სიყვარულით გამოსეს...
და შენც “შენებს”, –
წიგნი სიბრძნის
უანდერძე, როგორც მოსემ.

1969

ჰელიოსის ძე

მოციმციმე ვარსკვლავები,
საფლავებად ჩანს გმირების...
მე კი ჰელიოსის¹ ძე ვარ!
და არც მითრა²,
არც ოდი³ ვარ!
ცას და მიწას შუა გაჭიმულ –
ცისარტყელის ბაგირებზე
გავდივარ და
გამოვდივარ!

2011

¹ ჰელიოსი – მზის ღმერთი.

² მითრა – სინათლისა და სიმაღლის ღვთაება.

³ ოდი – მთვარის ღმერთი ბაბილონურ პანთეონში.

70

შვიდიათეული მიილია,
რაც კი უცნობ სტუმარს
წუთი-წუთზე
ველი და...
მან აღარ მომაკითხა!
და მტრებს სიცოცხლე გავუმწარე!!!
ასაკით?! –
ჩემო, ნუღარ მკითხავ,
ვაჟასაც და გალასაც გავუსწარი.

2006

როცა გითხრეს უეცარი ჩემი

წასვლა,

ჩემო,

ღამის შეიშალე...

წუხილის ზღვამ შეგიერთა!

ცრემლები ძირს არ დაღვარე,

დარდის დარდით შეიმშრალე,

რომ ეცხოვრა შენთან ერთად.

1987

დაიბადები?! –

უნდა მოკვდე! –

გამოტანილია განაჩენი,

მიტომ სამყარო შეშლილია...

სიკვდილის სულ აღარ

გეშინია,

შენ გეშინია აქ დარჩენის!!!

2004

ჩამომჯდარი ზღვისკარად,
ღამე უგუნებოდ
წერს ვარსკვლავთა

ნოტებს...

წესი არის ბუნების:
ერთხელ დაბადებული,
ერთხელ უნდა მოკვდეს!

1993

მშობელ მიწიდან გამოპარული,
იქნებ ცამ სულაც
არ მიიკაროს
და არვინ დახვდეს კარის გამღები!
მაგრამ სულს მაინც,
როგორც იკაროსს,
ახრჩობს წყურვილი –
ცად ამაღლების.

1979

ელვა არა,

ის არის!

ვინც დაეძებს ნიადაგ –

ხმას მთიებში გალურსულს

(თუმცა დააგვიანდა!)

მაინც ის ქაოსიდან

მოაჭენებს მზის ფრთიან

მხედარს –

აპოკალიფსურს.

2011

უამ ჭირვების,
 შენთან ისევ,
 სილიაღე მოღის ზევსის
და ის გაძღევს სიმამაცეს,
 პელაზგების ნაშიერის –
 აქილეს და
 ოდისევსის.

1988

ფაზისით და ენგურით,
მტკვრით,
არაგვით, იორით,
სახენაიარევი...
(სადღაც აღარ რჩებოდა ქვა-
ქვასა
და კენჭს-კენჭი).
ქართველის მიწა, ვითა ჰგავს –
ხევსურს სახედაკეჭნილს.

2005

**ხომალდი – “კოლარული
მარსკვლავი”**

(1837 წელი)

ზღვა დელავს და...

საქართველოს
ცა სირცხვილის დრუბლებს
აშლის...

შიში აბრიალებს თვალებს.

და... მაიკოს¹ ვარსკვლავი კი
ჩაქრა მაშინ,

როს ხელმწიფე ნიკოლოზის –

“მნათ-ხომალდი” –
როს მოადგა რედუტ კალეს².

1965

¹ მაიკო ორბელიანი – ნიკოლოზ ბარათაშვილის ბიძაშვილი (დედის მხრიდან), ულამაზესი და უსათნოესი ქართველი ბანოვანი, რუსეთის იმპერატორმა ნიკოლოზ პირველმა ძალად გააუპატიურა 1837 წლის 27 სექტემბერს, საქართველოში სტუმრობისას.

² რედუტ კალე – დღევანდელი ყულევი.

სადღაც აღსაელის ცაზე,
ქრება ვარსკვლავი ისნის,
მომსწავლებელი ავის.
და საიდანღაც ისმის:
– სად განისვენოს სულმა,
სად მიიდრიკოს თავი?

2003

შენ კი შენა ხარ

ათას ნარჩევი!

სხვა ბევრი პავლე

გადიქცა სავლედ!!!

არაუშავს რა...

ისინი წავლენ...

შენ აქ დარჩები...

1995

უღვთოდ მივიწყებულ ლანდებს,
როცა ხსოვნის პურ-მარილი,
მოწყურდებათ
და მოშვით,
ჭურთან მივლენ და ელიან:
ჩაფს,
დოქსა
და ორშიმოს.

1994

1795

უსპეტაკესი სისხლით ქართველთა –
უცებ შედეღა სისხლი
მეტეხთან!
დღეები ზვირთებს არ აგელვებენ.
თბილისს ატეხეს რეკვა –
ზარებმა...
ისმის ყიჟინა არაგველების,
ალბათ კრწანისში მიეჩქარებათ.

1967

100 წლის წინ

“ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუნეს“.

ი. ჭავჭავაძე

საქართველო მომხდურს წელში
ვეღარ გაულუნია,
მაგრამ ახლაც იმას ნატრობ,
რასაც ადრე,

ასი წლის წინ –
ნატრობდა ლელთ ღუნია.

1963

იარა რომ არ ჰქონდეს,
ქართლში აღარ არსებობს,
არც მთა,
არც ტბა,
არც სერი.
საქართველო მიაჰგავს –
ცას –
ელვის ხმლით დასერილს.

1983

მეფისტოფელი და ლუციფერი

სიცოცხლის ღამეულ მოსახვევთან –
ქე-ცდომილს არყოფნის
უცდის ფერი
და ვერ უშეელის ქრისტე და ბუდა,
რადგან მასში –
ერთად ბუდობს.
მეფისტოფელი და ლუციფერი.

1978

“ან”-ი და “ენ”-ი

მეუფე ხარ სამყაროს,

– თავი შენი შეიცან!

ქალდეური გშვენის ცა...

და ორივე შენია –

“ან¹”-იცა და “ენ²”-ცა.

1966

¹ ან – ცის ღმერთი.

² ენ – წყლის ღმერთი.

**ხილვა: პეტრე,
იაკობი და იოანე**

ირევთან ურწმუნთა ცაზე ლანდნი,
ყვაეების და ქორების
და მაინც ვჭკერეც: მაცხოვარს,
როგორ აჰყავს სალოცავად:
პეტრე,
იაკობი
და იოანე
მაღალ მთაზე ქორიბის.

1976

ზეცა გეწადა სამარედ –
მორწყული

მნათთა ვარდებით.

რადგან სიკვდილი ორღესულს,

სულ მოსაკლავად გიქნევდა...

სადაც შენ დასაფლავდები –
ყველგან მთაწმინდა იქნება!

1961

ოქროს მშვილდ-ისრიანი,

ჩანგზე გიზის ამური

და ვერასდროს მონისლავს

დრო –

შენს “კოლხურ ფსალმუნებს”,

ვითა ისო ზირაქის “სიბრძნესა”

და...

“იგაგებს” დიდი სოლომონისა.

1994

მიწას არა,
ცას ყვარობ
და ფეხდაფეხ გაქვს მოვლილი...
იარაღი სურს აჭყარო
სიკვდილს,
რადგან, ვით ტარიელს
ვეფხისტყავედ –
ტანზე გმოსავს ზე-სამყარო,
ვარსკვლავებით მოქსოვილი.

1977

ვერც უჟამო ჟამთა სრბოლა
და ვერც წუთისოფლის წვიმა,
ვერ გაატანს ყვავს და ყორანს
და... მიუჩენს ცაში ბინას:
“ოქროს საწმისს”,
“კოლხურ ფსალმუნს”,
“სახარებას”,
“ყურანს”,
“თორას”.

2001

მგოსნის მზერა –
სულში ჩაბრუნებული,
აი, ახლა სინათლედ
დედამიწას რომ უვლის,
ჭვრეტს შოორეულ სივრცეებს –
რიცხვით –
მათემატიკურს,
გათვლით –
ასტრონომიულს.

1967

შენი არა,
უფლის ნებით,
ამირანტის შავ მთაზე,
მარადისად დაები,
აღარ გეკიდება რული,
მზედ ამოდის შენი სული,
ჰანგებს ისმენ ღვთაებრივს.

1974

ხუფუ, ხაფრა, მენკაურა

ძველი სამეაროს ბინადართ –
აიაზმა უკვდავების,
უფლის ნებით მზემ აკურა:
გიზას¹,
ნილოსს და
ეგვიპტეს,
ხუფუს²,
ხაფრას³,
მენკაურას⁴.

1995

¹ გიზა – უძველესი ქალაქი ეგვიპტეში.
^{2, 3, 4} – ეგვიპტის ფარაონების: ხეფუსის, ხეფრენის,
მიკერენის პირამიდები. (ძვ. წ. III ათასწლეული).

ხეოფსი და ხეფრენი

ჩე¹ თუ ჭითა² გოლადან³ –
 მეცამეტე ცის ტოტზე
 მამალივით შეფრენილს.

კოჭებადღე ვერ გწვდება –
 ჯომოლუნგმა,

მეინვარი,

ხეოფსი⁴ და ხეფრენი⁵.

1985

¹ ჩე (მეგრ.) – თეთრი.

² ჭითა (მეგრ.) – წითელი.

³ გოლა (მეგრ.) – მთა (თეთრი და წითელი მთები სა-
 მეგრელოში).

4, 5 – პირამიდები ეგვიპტეში (ძვ.წ. III ათასწლეული)

ბათენეპა

განთიადის მოლოდინში,
ჩამომჯდარი ღამის ტოტზე,
ცა,
ვარსკვლავებს აკნატუნებს.
და აყოლებს შარბათივით –
ელვის ფერად ნაკადულებს.

1977

მოგივლენ ანგელოზები,
იშრიალებენ კედრები...
სადაც შენ დაიმარხები –
ნათელით შეიმოსება
იმ კელესიის –
კედლები.

1961

ქუხილს ელვა გაექცა
და ლაჟვარდში ოქროსფრად,
გადენასკვა თოკს,
თოკი.

გაზაფხულის ღამე,
ცას
გულისცემას უსინჯავს –
მთვარის ფონენდოსკოპით.

1959

გადმოფერთხვას ველოდი,
მაგრამ ღმერთის დუმს კალთა.
სადღაც ბედის ვარსკვლავი
ქრება...
და კვლავ ციმციმებს...
და შენ, ცაო, ცათანო,
ჩუმად შემოგციცინებ,
ვითარც უფალს უფალთა.

1978

მთები

არაგვისპირას წამოწოლილან
მთები და თითქოს
ვითა ღვევები,
ერთუროს დაკუნთულ მკლავს
უსინჯავენ.
და იქვე ახლოს
პატარა ბორცვი
გდია პირქვე, ვით
ჩაის ფინჯანი.

1956

უშრისკიება

“გადაიხვეწა კაენი და დასახლდა ნოდის ქვეყანაში,
ედემის აღმოსავლეთით”.

დაბადება 4, 13.

მიუუყვები მთვარეს ახალს,

სად მთიები მიდის,

მოდის...

კაენი რომ დაესახლა,

იმ ქვეყანას ვეძებ ნოდის.

არც წყალი მსურს

და არც ღვინო,

მხოლოდ ათასწლეულების

მერე თავის ძმის მოკვლისთვის –

კაენს,

ცოდვა ვაზღვევინო.

1969

მოაზროვნე ნათელი

ვარსკვლავები დილაშდე,
 ღამეებს რომ ათევენ,
 აღბათ ჩვენზე ფიქრობენ,
რადგან ჩვენი სულია...
და ვით ტვინი ადამის –
 ზეცა დაქსაქსულია.
 მოაზროვნე ნათელით.

2017

მერვე საოცრება

(ლოცვა)

ზეცას შეცქეროდნენ შტერად,
ნე გოლას და
ურთას მთები,
გულს უღრღნიდათ მთებს ეჭვები:
– ულოცავდა ახალ მთვარის
შუქზე ბებო,
ძმის ხელზე კი –
ქრებოდნენ ზღვა მეჭეჭები.

1954

ზიქურათები

არ ეტევა საბუდარში
და გადადის ზღვა კვლავ ყირას...
მე უძველეს კოლხურ სიტყვას –
ისევ ვაწრთობ მზის ქურაში...
და ევქსინის –
პონტოს პირას,
ვაგებ ოქროს ზიქურათებს*.

1959

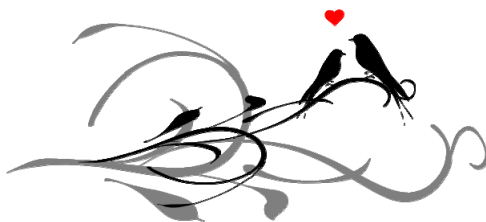
* ზიქურათი – საფეხურებიანი პირამიდა.

ჭლები

ღღე ღღე არის,
მაგრამ ღამე,
მზე ვარდისფერ შუქით ავსებს,
ვარსკვლავების ოქროს ურნებს.
მე არ მძინავს –
ღექსს ვახველებ,
ჭლებისგან ვერ განვიკურნე.

2001

სადღაც დასალიერში

სამოთხე იქ მეგულვის,
სადღაც დასალიერში
ცა და მიწა ერთდება.
სადაც საცხოვრისია
უგზოთა და
უკვალთა.
იქ არს ღმერთი ღმერთების,
და უფალი უფალთა.

1960

ცეცხლოვანი ყვავილი

გრგვინვა ოკეანეთა და ზღუათა
ბღავილი,
აკრობს ზეცის სამანებს
გადაქცეულს ღიობად.
მიწის გულში დანთებულ
“ცეცხლოვანი ყვავილის*.” –
ელვარება აშინებს
საწყალ კაცობრიობას.

2017

*“ცეცხლოვანი ყვავილი“-ის. “ზურმუხტის თხზულებები”.

ხილული თუ უხილავი,
შენი საოცრებანი –
მხურს ვადილო ბუკის ცემით,
როკვითა და წინწილებით,
სტვირითა და
ებანით.

2017

მზის და მთვარის ქალაქები

სადღაც,

მიღმა სიშორის,

ისმის ღამის გოდება...

რადგან იგი თავს ირთობს,

შკვდარ დღეებთან –

დავით ის!!!

ცაში ვერვინ დაითვლის,

მზის და მთვარის ქალაქებს

ნაგებს ოქროს ზოდებით.

1962

მკვდრის სული

წყალში როცა კენჭს ვისვრით
(წელისნაპირთან მისული)
შიშით,

ღამაზ წრეებად,
ზედაპირზე რომ გარბის,
თურმე არის დამხრჩვალის,
უფრო სწორად –
მკვდრის სული.

1956

ოსკ პირამიდები

... ცაში რომ გაუშლიათ
ნისლების აფრები,
პატარებია თუ დიდებია,
ყველა და ყველაფერი –
ქაღდვეველ ბუმბერაზების
ნაგები პირამიდებია.

1964

უფლის სახლი

ვით ბრძენი და ენამჭევრი

ბჭობს მენცარი ოსია:

– უფლის სახლის კარიც,
ჭერიც,

იატაკიც და კედელიც,

ღურსმანიც ოქროსია.

1954

ედგარ ალან პოს “ყორანი”

მამლებს მზე ამოჰყავდათ,
ცივილების თოკებით,
სიხარულის ედგათ დრო!
უცებ ღია სარკმლიდან
შემოფრინდა რაღაცა
შავი,
შავი ანფასით.
მე... არ ვიცი, ედგარ პოს
“ყორანს” რად მივამსგავსე!

1961

პლუტონი

მშობელ მიწიდან გამოპარული,
ციურ სამყაროს თავს რომ
უტოლებ,
კაცო პლანეტაე!
გქონდეს რა გული?!
ნეპტუნი¹ არა,
შენ ხარ პლუტონი²,
სადღაც შორეთში გადაკარგული.

1959

¹ ნეპტუნი – დედამიწიდან დაშორებულია 160 მილიონი კილომეტრით.

² პლუტონი, რომელიც აღმოჩენილი იქნა 1930 წელს, მზისგან 6 მილიარდი კილომეტრითაა დაშორებული.

ეგრისის ციხე

ეგრისის ციხეე მადლო,
ნისლ-ლეგენდებით მოსილო,
კვლავ დგახარ საღ-სალამათი.
თუმც ბევრჯერ კარ-ჩამოსხნილი
ყოფილხარ –
ძმათა ღალატით!

1992

ჰაი, დედასა!

სამეგრელოს, აფხაზეთის

მზეს სტაცებენ,

აჭარას კი “შუახევსა”

და “ქედასა”.

ავაი! –

ვაჟა ეგრისელო!

სად ხარ! –

ჰაი, დედასა!

1991

აქიომა

ზეცა დახუნძულია

მნათთა ოქროს ზოდებით

(სამყაროს ეს ვერ შეცვლის!)

არ იკარებს ობს ოქრო

ოკეანის წყლის წვეთში,

ოკეანე ბობოქრობს.

1957

იმელის პირამიდა

(ვარიანტი)

ხუთიათასწლეულის იქით,
როგორც ან¹-მარეს²,
ზეცა კოლხეთ-ქიმეთის³,
მიქნევს მთვარის მარაოს,
ვით მეფეს და ფარაონს –
მღვარს წარსულის სამარის,
პირამიდას იმედით.

2017

¹ ან – (ბერძ.) ცა.

² მარე (სვან.) – კაცი (ან-მარე – ცის კაცი, კოლხეთ-ქიმეთის ხელმწიფე (5185-5120 წ.წ.)

³ ქიმეთი – ეგვიპტე.

სამი ძმა

უშბას, შხარას და
თეთნულდს,
სამ ძმას – ამაყს სვანივით,
მზის და თავისუფლების
მოყვარეთ და
მოსურნეთ.
ვხედავ ჩემს ძველ კოლხეთში,
ქაოსიდან მოსულეებს.

1963

ღამე ხანძთაში

ჩასცქერიან მტკვრის სარკეს
მნათები
და ღამეს სულ თეთრად ათევენ...
– უჩვენებენ გზას,
ქრისტეს გზას აცდენილთ!
მთვარის არა,
ადგას უცხო ნათელი –
ხანძთას,
გრიგოლ ხანძთელის.

1959

ამურს, ანდა ადრიანუს

მწუხრისა, და დილის შუა,
გდია მთვარის თეთრი ბოგა,
ზამთარია ადრიანი.
ხოლო დღისით ცაზე მოჰგავს
მზე –
ამურს ან ადრიანეს.

1957

ენლილი

ეფფრატის ნაპირზე გართულებს –
კოლხური ცეკვით და
თამაშით.

ენლილი* მოუხმობს ნაშიერთ:
– ვო, ნუსქუ!..
ნინურთა!..

ადადი!..
ნერგალი!..
შამაში!..

1969

* ენლილი – შუამდინარულ პანთეონში უზენაესი ტრიადის მეორე წევრი.

ცაო

ვიცი,

დედაა მიწა

და მასთან მიტომ ვდაობ!

მაგრამ შენ,

ვინა ხარ, ცაო!

ახლოს რომ აღარ მიკარებ,

ჩემო რძალო

და დაო.

1956

შაშვის ჭახჭახი

მოეფინება ნათელი,
 ღამის წვედიადით შემოსილ –
 გლეხის ქოხს,
 მდიდრის სასახლეს,
როდესაც ბადში განთიადს,
 შაშვი, რომ გაიჭახჭახებს.

1955

ისევ ენლილი

თვალს ახელდა სადღაც ლეთა¹,
არსად ჩანდა მთვარის ყუა,
ჭიპლართ კი გადაბმული
ცა და მიწა
ენლილმა² წამს გადაკვეთა
“ოქროს ცულით”.
(ერთურთს დააშორიშორა).
ვით ღურ-ენქი³ ჩადგა შუა.

1964

¹ ლეთა (ბერძ.) – ქვესკნელის თავდავიწყების მდინარე.

² ენლილი (შუმ.) – უფალი-ჰაერის სივრცე.

³ ღურ-ენქი (შუმ.) – კავშირი ცასა და მიწას შორის.

დიონისეს დაწურულ
ძველი ღვინით თვრებოდი –
სიბრძნისა და
სინათლის.
მერე ავსულთ უფროსობდი
მამულს –
თოფით სიათის.

1957

მენცარი

უფლის განაჩენივით,

ბნელი კაცობრიობის –

თავზარი უეცარი.

და ერთს არა,

ორ წარღვნას –

ბედად გადარჩენილი,

კოლხთა ძველი სამისნის,

რომ შენა ხარ მენცარი*.

2015

* მენცარი (კოლხ.) – ნათელმხილველი, მისანი, ყოვლის მჭვრეტი.

წინაპართა სულია ზღვა ქარიშხლით
მოსული,
შავგულა და აშარი,
მას სურს ალბატროსივით
ცაში ფრთები გაშალოს.

1955

ობელისკი

დარჩება მოურჩენელ იარად,
ქართველთა გულებში 1907 –
ქრისტეს ჯვარზეცმის

რიცხვით.

და... წიწამურთან ობელისკი

კი არა,

დგას საქართველოს –

ს-ი-რ-ც-ხ-ვ-ი-ლ-ი!

1967

გამოპარეხარ დედამიწას და...
პლუტონის* იქით გაგიშლია
ცაში ლოგინი,
მაგრამ წამითაც ვეღარ იძინებ,
და უსამანო ცას –
შესციცინებ,
უფალზე მლოცველ ასტროლოგივით.

1966

* პლუტონი (ცთომილი) – მზისგან ექვსი მილიარ-
დი კილომეტრითაა დაშორებული.

ათა და ბაბა

იყო და არა იყო არა...

და რადგან ღმერთებმა ისურვეს:

(ნათლად ჭერეტს ათა და ბაბა),

რომ მნათთა დახუნძლულ

ცის ურემს –

დრო, როგორც ნიშას და ნიკორას,

მზესა და მთვარეს

რომ აბამს.

1956

ბაღვაშებს და შადიმანებს

აღარ ძინავთ ფარსადანებს!!!

ქვეგამხედვარ “დიდ”

მხარგრძელებს:

ზაქარიას და ივანეს!

რა გამოლევს ქართველებში –

ბაღვაშებს და

შადიმანებს?!

1991

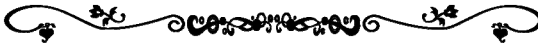

ქართული პოეზიის რაინდი

მიხვალ ხმალადმართული
და სამშობლოს ორგულებს
არასოდეს დაინდობ.

პოეზიის –
ქართულის,
ერთადერთო რაინდო!

2017

ჩემი მოშურნე და მოღალატე,

მფარველო!

ნიადაგ ამხილე!

რომ გზა არ მიქციოს ეწერად.

აღილე ფარი და

მასვილი,

და აღსდექ ჩემდა შეწევნად!

1962

ჩემი კოლხეთი და ივერია

(ვარიანტი)

ვით დედამიწის პირველ მოსახლე.

ზე-ცას სიშორეს ჩუმად

შესტირის –

ჩემი კოლხეთი და ივერია.

მეც მზისშვილი ვარ აიეტვიით,

მურიცხების* სისხლიც მირევია.

1960

* მურიცხი (მეგრ.) – ვარსკვლავი.

P.S. “გვარი მირცხულავა (მურიცხლავა) ვარსკვლავიდანაა წარმოქმნილი” ივ. ჯავახიშვილი.

P.S.S ვაჟა ეგრისელი – დედით მირცხულავა, პოეტ ალიო მაშაშვილის (მირცხულავა) დისწულია.

მზე რომ ჩავა,
ღამე მნათებს,
საფლავეების შავ-ლოდების
კლავიშებზე,
გარდაცვლილთა სევდას უკრავს...
უფლის მსახურთ –
აღვლენილი ცაში ღოცვა,
უბრუნდებათ წყალობად
და ღოცვად უკან...

1967

შურით სნეულნი

საცოდავად რომ გიმზერდნენ
ქვემოლან,
ახლა სამგლე კვიცივით,
შენს წინარე მიხტიან...
(როცა ნახვად შეუვლი!)
და სიკეთეს,
შენი შურით სნეულნი,
მგრობითა და სიბოროტით გიხდიან!!!

2017

ვეღრება

(ზოგ-ზოგ ვაი “ქართველ” მეცნიერს.)

ჩემი ძველი კოლხეთის,

“ოქროს-მრავალ” წარსულზე,

ხელები რომ აღმართეს!

ო, იმ ავისმსურთველთა,

ისევ მესმის ყაყანი...

(გეტყვი მათ მისამართებს.)

ღმერთო!

შენი სამართლით,

თუკი გაასამართლებ!

1969

ვალი

ყოფნა თურმე სიზმარია,

მოდი,

ჩემო, და ახსენი!

მივაღო...

ქვაზე ფეხს წამოგკრავო,

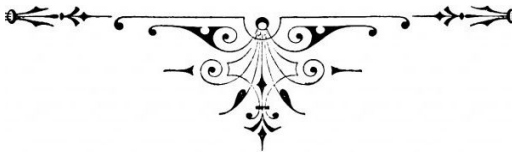
დავეცემით!!!

ქვა კი არა, ეს მიწაა,

დედა-მიწა ქვეყნად მოსვლის

“ვალს” გვახსენებს!

2015

პონტოს სანაპიროზე –
მთიებზე ვაგროვე
ღღეღი ნუყარ-ნაყარი
და ზე-ცისკენ ვიურვი –
სადაც მიმელის სამყარო
შორი და...
კოსმიური...

2017

ქართული ცა

შოთრეული წარსულიდან –
ბღავილს ვისმენ ოქროს ვერძის,
სიცოცხლით მონუსხული.
ქართული ცა მოჰგავს პაპის
ნაანდერძევს –
ნაწერს ასომთავრულით,
მხედრულით და
ნუსხურით.

1967

მზა-ჰეროსტატი

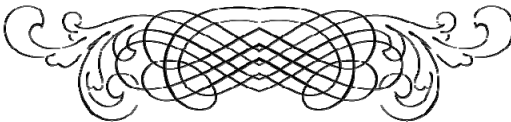
SOS! _ გაჰყვირიან ბნელში მამლები
და საშველად მოუხმობენ
მნათთა ოსტატებს!
რომ ღამეს ღიად დარჩენია
მთვარის კარები,
და მზე აღსავლით მიიპარება
რომ წაუკიდოს ცეცხლი ცის ტაძარს,
ვით ჰეროსტატემ!

1967

ქართლიდან თუ კახეთიდან –
ხსოვნის ნისლი მოაქვთ
ქარებს
და დასტირის ცა ქართული –
იავარქმნილ საქართველოს –
ნატადრალთ და
ნაციხარებს.

1971

ოქროს სხივმა გაიელვა,
და წუხილი არ მაჩვენო!
სიყვარული მოგაქვს მზითვად.
გზა სწორია...
მაგრამ, ჩემო,
შენ მიდიხარ ფეხმრუდ გზითა.

1977

**ხილვა: მოსე ეგვიპტის
უდაბნოში**

დღეებმა გვემეს და აწამეს...
მერე მეწამული
პორფირით შემოსეს.
ღმერთებმა მაინც ვერ მოხედეს!!!
ოთხიათასწლეულის შემდეგ
ფიქრი ჭერეტს მოსეს,
ეგვიპტის ცხელ უდაბნოში
მოხეტეს...

1966

ბათუმეზა

(ვარიანტი)

მიწისძვრა კი არა,

სადღაც ცის იქით,

ვარსკვლავები მზეს და

მთვარეს

ერთმანეთს აჯახებენ...

მამლები კი,

ყივილის ნაჯახებით

(გამოფულურობულ

და

ჭიანს.)

მარტოდ მდგარ,

გაბარჯულ ღამის ხეს

ჭრიან...

1956

ასე ყოფილა,

ასე იქნება –

ყოფნა,

არყოფნა!

უნდა დარჩეს ერთი ორიდან, –

ისმის ძახილი კოლხი წინაპრის,

მაგრამ ჩემამდე ხმა ვერ აღწევს,

იმ სიშორიდან.

1968

ც ა ღ ა მიწა

ერთი ყოფილა ოდესღაც
ეს ცა ღა მიწა...
უღმერთოდ,
ახლაა შუა გაკვეთილი.
შენ გსურს კვლავ ერთად
აქციო!!!
ნუღარ იქმნ...
მწყემსო კეთილო!

2013

მომხდურისგან დაისრული,
ის ყოფილა ცოცხალ-მკედარი,
ულოკია მწუხარების
ქვა-მარილი,
და... დღეს თბილისს წელზე მტკვარი,
შემოურტყამს –
გორგასლის ქამარივით.

1957

ზიქრი

ორჯერ იყივლეს მამლებმა ღამე
და მაინც აღარ იძინებს ფიქრი,
მთვარის ბაღიში დარდით აქვს
სველი,
რადგანაც იცის –
დღეების იქით,
ღამეულ ეტლით მგზავრობა
ელის...

1917

კრეტა-მიკენი

პონტოს ნაპირებზე შემოჯარულ –
ათასწლეულებთან
გირკენია,
რომელთაც მითებით და
ლეგენდებით,
შენი კოლხეთი აუვსიათ...
შენი ფსალმუნები –
“კრეტა-მიკენია”
და “მტკვარ-არაქსის აუზია”.

1991

მწუხარი

მზე ჩაუყვება ღამის კიბეებს...
 მწუხარი,
 ცის ოქროს დარაბებს
 აღებს,
 და მთვარის ბორბალს ატრიალებს...
 სადღაც ზესკნელში –
 ვარსკვალვების ჰკიღია
 ჭადი,
 ათასი არა,
 მილიარდ ვატიანი* ...

1959

* ვატი (გერმ.) – ელექტროდენის სიმძლავრის საზომი ერთეული (736 ვატი უდრის ერთ ცხენის ძალას).

შენს გზას ვერ მიაგნებენ,
ნატვრითაც რომ ინატრონ.
მიტომ შურით სკდებიან,
რომ შენ მესამასე ცის –
იქით...
მარტო ბინადრობ.

1978

შენიძსი

სიშორისა და დავიწყების –
ათასწლეულებს რომ
შენისვლია.
და ახლა მზის ტოტზე რომ შეფრინდა,
კოლხეთი –
ათასჯერ აღმდგარი
ფერფლიდან,
ცეცხლოვანი ფრინველი –
ფენიქსია.

1976

მწუხრი

მლოცველები ლოცულობენ –
 მიაგებენ უფალს კუთვნილ
 სიხარულის ღამაზ წამებს.

ქრისტე – ცაა,
 მთვარე უთვლის,
ტანზე მნათთა ნალურსმანებს.

1961

ანგელოზები

დღეებისა და წლების სინათლის
იქით...

უცხო და სხვა პლანეტების –
ქარიშხლების დაქრიან
ქარები...

და მთელი ღამე მიწის სიშორეს,
ჩუმად ტირიან ანგელოზები,
ვარსკვლავთა ცრემლებს,
ოქროს ცრემლებს აღვარვარებენ...

1960

მაცილი და თიამათი

ფაზისის და პონტოს პირას,
ვით მარცვალი ოქროს ქვიშის –
ლეგენდა და სინამდვილე
და სიმრავლე ყრია მათი,
ფეხაკრეფით დადის შიში
მაცილის¹ და
თიამათის².

1965

¹ მაცილი – სატანა, ავსული.

² თიამათი – ბოროტების ღვთაება.

**ელვა,
მეხი,
მზე და მთვარე**

ელვა მეხს ენას უყოფს და,
ზევსის ძეს ასე აბრაზებს,
ხშირად უფუჭებს
ხასიათს.

მთვარე ერთია,
მაგრამ მზე,
მილიარდ,
ას-ათასია...

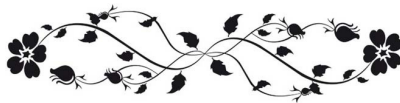
1979

ჯვარი

ბევრის ჭირი გავიყავი,
ბევრზე ბევრის...
და ჩემს გარდა
მითრევია ჯვარი სხვისი,
რადგან ღვიძლი ძმა ვიყავი:
ამირანის,
ბადრისა და
უსუპისი.

2017

ბალავარი

თუ გვიფიქრია –

გაბრაზდეს დედა,

მშობელი დედა –

დედამიწა და

უცაბედად მიცვალებულთა სულები

რომ აყაროს!!!

და... დაგვედეს შიში –

გზად წაქცევის და ავარიის.

მაგრამ ო, არა,

თვალშეუდგამ ზე-სთა

სამყაროს,

სიყვარულის და პოეზიის აქვს

ბალავარი.

2017

1990

სამოცს გადაცილებული
“კურანტების” ხმა არ მესმის!
გლოვობს მოსკოვი და
კრემლი!
ხალხის სიხარულის ცრემლით,
დრო დამდგარა –
ხმალთა ღესვის!

1990

ჭყონ დიდი¹

ასი ათასი წელი გავიდა,
 პონტოს პირას დგას მუხა
 ბებერი
 და მაშრიყიდან, ვიდრე მადრიბით,
 გაბარჯღღულია მისი ტოტემი...
 ადამის მოღგმა მიწაზე რომ
 ვეღარ ეტევა,
 მე დასაღუპად არ მემეტება,
 რადგან კოლხია მისი ტოტემი².
 1969

¹ ჭყონ დიდი (მეგრ.) – დიდი მუხა, რომელსაც თაყვანს სცემდნენ კოლხი წინაპრები.

² ტოტემი (ინგლ.) – ამერიკის ინდიელთა ენიდან, ტომის წინაპარი, მფარველი.

ზღვაო

გსურს, რომ წარმტაცო მიწა,
მიტომ ნიადაგ დაობ...
მაგრამ შენ აღარ იცი,
ჩვენ რომ ღვიძლი ვართ,
ზღვაო!
ჩემო უფროსო ძმაო!

1954

სიყვარული რუსთველური

ვით არაბი, ინდოელი,
“მოფრანგენი” და ჩინელი,
სანთელს უნთებს კოლხს
ურია.

სიყვარული რუსთველური,
ტკბილია და საშინელი,
რადგან იგი კოლხურია.
მიტომ ათასწლეულები
მხრებზე ნაბდად მოხურვია.

1961

უკმარისობა

ცათა ბინადარს...

და მიწაზე პატრონს

დიდგორის...

ველის მარტყოფის!

მთელი სამყარო –

ერთ ფრთისგაშლად,

რაექნა! –

არ მყოფნის!

1993

შორით ჩანს მთიები ადიდებული
თეთრი ბორცვებით,
ვითა ლაშქარი
დარიოსის ანდა პიროსის...
ზღვა ჭინკასავით
ქარის ფაფარს ჩაჭიდებული
კვლავ დააჭენებს ტალღებს
მტვრიან სანაპიროზე.

1958

სამყარო ესე

გლოვობს თავისთავს მშობელი მიწა,
ბალახის თმა-წვერ მოშვებული,
დაუვარცხნელი.
და... პოეზიის შენა ხარ ბრუნო,
სამყარო ესე,
შენს ირგვლივ ბრუნავს,
“უსასრულო და აურაცხელი”.

1961

ტრიადა

შოთა,

ვაჟა და

გალაკტიონი

(აი, პოეტი ქვეყნად ვინ არი!)

რომლებმაც მთელი

შეჰქმნეს ეპოქა.

და მათ წინაშე,

შენი მცირე ნაცოდვილართ,

აბა, მითხარი,

თავი, როგორ გამოგეყოფა!

2017

ელვის ორად გაპობილ
ღამის წყვილად ნაპრალში
მნათთა ლეგიონები
აწყვია მოცელილი.
ხოლო,
შორს ცის კიდეზე –
ერთი ციცქნა ვარსკვლავი
მოჩანს უფლის ცრემლივით.

1969

დილა ხვეტს ვარსკელავთა –
ოქრონარეუ ნამსხვრევეებს
მოვარის აქანდაზით და
ცეცხლით შეკრულ მზის ცოცხით.
შენ კი იქით იურვი,
საიდანაც ხმა ისმის,
კოსმიური სიცოცხლის.

1960

ცხადად თუ ფიქრით რომ არ წვეოდი,
არ დარჩენილა დედამიწის

კუთხე-კუნჭული.

და ვითა სული მარადიული
თან მდევდა შაშვის ოქროს გალობა
და თაფლნარევი მერცხლის
ღურჭული*.

1982

* ღურჭული (მეგრ.) – ჭიკჭიკი.

ანუნაკები

ჩვენს წინაპარ შუმერთა,
თქმულებებს თუ ვენდობით,
კაცი ღმერთმა კი არა
(ხალხმა დიდად ნაქებმა.)
თურმე ნიბირუს* მკვიდრმა,
შეჰქმნეს ანუნაკებმა.

1965

* ნიბირუ – პლანეტა.

კოლხა

ქრისტეს გაყვენ ალბათ ცაში,
რომ არისმის ხმა “ეფუთის”
და “საწმისის”,
რომელთათვის ეწამა
კოლხა, როგორც იობი.
რადგან იყო ის საწყისი,
კერა მწიგნობრიობის.

1967

სატირი და “ჩაპრულო”

ელვად ჩამოდის “ჩაპრულო”,
თან ახლავს ხმები სატირის*.
ცა კი, ვით ჭირისუფალი,
შავითმოსილი და შუბლზე,
დრუბლის შავნაჭერ წაკრული,
მიწის –
შავ კუბოს დასტირის.

1961

* სატირი (ბერძ.) – ღვინისა და მხიარულობის ღმერთი.

ჯვარი

თვალს არ უნდა აშორებდე
მამულს,
არწივს უნდა ჰგავდე!
და მიაგე მისაგები –
ბეცად მზირალ თურქს და დიდოს!
შენი ჯვარი სიკვდილამდე,
ღირსეულად უნდა ზიდო!

2017

ხილვა: პაულო იაშვილი – 1937

ვითარც პოეტი,

ისევ აჯენს ტყვიას

ტყვიაში

და მაჩაბელზე –

ჩახმასშემართულს –

ვხედავ იაშვილს:

“– უნდა შეაგლო კაცი ნამუსზე,
რუაღდ ამუნდსენ!”.

1991

მთვარე-ბუმერანგი

ვით უჯარმაში გორგასალს
(ილიაქვეშ გარღვეული),
ღამეს აცვია ვარსკვლავების
ჯაჭვის პერანგი.
ხოლო შორს,
სადღაც,
გამხდარი მთვარე,
ცაზე ჰკიდია, ვით ბუმერანგი.

1957

300 ლოცვა და მატერია

მიწიერი ყოველივე,

ზე-ცისაკენ იურვის

რაც წყლის და

მტვრის ნამტვრევია.

და სული კი,

არის მარადიული,

ვით ლოცვა და მატერია.

1979

ვეფხისტყავად გადაშლილ –
ვერისელს ზღვასა და,
ფშაველას ლურჯ მთის კალთებს.
ვით “ბადვამს” და
“ფარსადანს” .
ვერვინ ამოიკვალთებს.

2014

იმედი

მზეს, ვით უფლის ხატს
ჩუმად ვემთხვევი,
თუმცა ჩემს ქოხში ღამეს არ ათევს.
და აჩირადნებს სხვათა
სასახლეს!

მაგრამ მე ვიცი,
აღბათ ოდესმე,
ჩემს ჯარგვალშიაც შემოანათებს.

1998

შავითმოსილმა ღრუბლებმა,
ვით ჭირისუფლებმა,
სანამდე ღამე მთებს აივლიდა,
ელვის კვილით
მწუხარების ზღვა გადალახეს...
ნახეს მნათები, ერთურთი რომ
დილით დახოცეს.
ხოლო შუადღისას მზე გადმოდგა
ცის აივნიდან
და სველი სახე შეიმშრალა
ცისარტყელას ფერადი პირსახოცით.

1958

კავკასიონი

წყვდიადით მოსილ დათოვლილ
ღამეს,
კავკასიონი ტანზე იზომებს
და... უცებ ელვამ გაფხრიწა სივრცე!
ელვამ თუ...
ამირანმა გაიღვიძა
და გაიზმორა..

1960

წყალი

დილა შეკრავს მნათთა ულოს,
და მზის ვებერთელა საცრით,
გაცრის სხივთა ოქროს ქვიშას,
წყლად აქცევს ცის ოკეანეს,
რადგან ქვეყნად ყოველივე,
სულიერი და
უსულო,
ყველაფერი წყლისგან იშვა.

1979

სინათლის შვილები

ლოცვითა და ვედრებით
თავი უფალს მიანდეს
და მოესმით ზარის ხმა
შავი მთის და სინას მთის.
მოსავთ ღამის წყვლიადი
ნათელ შვილებს –
სინათლის.

1969

ბაბილონი და ქალდეა

“ხმა მოთქმის გაისმა ბაბილონიდან და დიდი
დაქცევა ქალდეელთა ქვეყნიდან”.

იერემია ო. 51, 54.

ვითა სოდომ-გომორი,

ყოველივე ცეცხლს მიაქვს,

ნაცრდება და

აღდება...

უფლის რისხვა დაატყდა –

ბაბილონს და

ქალდეას!!!

1871

300 ვატიკანი

გადაშლილია კიდით-კიდემდე

შენი ზვრები და

ხოდაბუნები

და იმედი გაქვს დიდი მოსაგელის

(საწყალ მთვარეს კი

ხან აკრავებ,

ხან ათიკანებ!)

შენ ერთი ციცქნა და

ღვთისმოსავი

ქვეყანა ხარ, ვით ვატიკანი.

2012

ეს სოფელი, მცირე თუ
დიდი,
ერთია და უსამანო ქვეყანაა.
უფალი კი ჩვენშია და...
ვერ ვპოულობთ!!!
(ეფარება ნათელს ბინდი!!!)
რადგან იგი ყველგანაა...

1960

ეპიფიზი

მამულო შენს სანახებში,
მუდამ მომასწავებელი ავის,
აქ – ოსი,
იქ ლეკი გიზის,
და ისე, ვით,
მეფე დავითს,
უნდა გქონდეს ეპიფიზი*.

1992

* ეპიფიზი – ადამიანი თავის ტვინში არსებული მესამე თვალი.

სამყარო შენ ხარ და შენშია,
თავს ალბათ იმიტომ უტოლებ,
ეპეი!
როდის მოსწეინდება ლოდინი
ლოდინს!
რადგან “კოლხური ფსალმუნები”
სხივია პლუტონის,
და, ღმერთმა უწყის, ჩამოაღწევს
მიწამდე როდის!

2002

ატლანტთა კუნძული

ისმენენ ზესკნელიდან “ჩაკრულოს!”
(ძლიერია და განა უძღური),
უკვდავების გულ-მკერდში
ჩაკრული –
შუასკნელის ბინადარი,
“ატლანტთა კუნძული”.

2009

ქარიშხალი

ზღვის ქვესკნელიდან გამოპარული,
მოვარდა იგი,
რადგან დაპირდა,
რბევას...

მძვინვარე ქარიშხალი
გულს ვერ იოკებს..
და მიტოვებულ ღამის ნაპირთან –
დიღამდე ისმის
ზვირთთა წიოკი.

1959

ლეკენდიდან მოსულები,
ხან მაძღარნი,
ხან მშიერი,
ხობს და ხეთას კვლავ სახლობენ.
დიდი ნოეს –
შვილთაშვილის
ხეთის,
კოლხი ნაშიერი.

1971

ოქროს საფლავი

როცა მზე ჩავა დასალიერში
და უამს მწუხრისას
სპეტაკ ღრუბლებში,
როს ვარსკვლავები მთვარეს დაფლავენ
და ცა რომ იგრძნობს –
ღამის სიმძიმეს.
ის მთვარის ბორცვი –
შუქმოციმციმე
იქნება შენი ოქროს საფლავი.

2017

**მრავალწლის წმინდა ბიორგის
ტაძარი**

მოდოდნენ ისინი, სისხლის ზღვას
რომ ედინა...

უამი იდგა საზარი...

(ცოდვის კალოს უარესს,

ქვეყნად ვერვინ ნახავდა...)

და მრავალწლის ტაძარი,

ხვარაზმელი სულთანის –

უღვთო ჯალალ-ედ-დინის,

მუზარადს და...

სპართ მეფის,

შაჰ-აბასის ელვარე

ოქროს ხმალს ინახავდა.

1969

რიფები

დღანან ამაყად და გამომწვევად
(მცირეებია თუ დიდებია.)
პასუხს არაფერზე აგებენ!

რიფები* არა,
პირამიდებია,
ზღვაოსან კოლხების ნაგები.

2001

* რიფი (გერმ.) – წყალქვეშა კლდე, ბრაგა.

ღამეს მთვარე, ვით ფიალა
უჭირავს და ამბობს “გეშვით*”.
მიწას დაცქერს მერე ბინდად.
და გაღმოდის დარდისფერი ოჯალეში,
ვარსკვლავების ქვევრებიდან.

1958

* გეშვით (მეგრ.) – დალიეთ!

არაგვი

ბაჭყალით მთიებით ნაჭელი
თავს ზეცა ახურავს კრიალა,
და მთებზეც არ ეთქმის აუგი!
არაგვი,
შავ კლდეებს კი არა,
საკუთარ –
ბებერ თავს გაურბის.

1956

ოქროს მთიებით გადახურული,
მე, იმედების კოშკები კი
შენთვის ავაგე!
როგორც იტყვიან, თავზე მერჩივნე!
მე,
შევეჩვიე ღალატს,
მტრობას
და სივერაგეს,
უშენობას კი,
ვერ იქნა და
ვერ შევეჩვიე!

1969

დაღლილი და დაქანცული
მთვარე თვალებს ნაბავს
დილით,
მზეს მამალი ვაშად ყივის,
კოლხური ცა მხრებზე ნისლებს
გადაიყრის –
ბაშლაყივით,
და დღეს ტანზე მოიხურავს
ნაბადივით.

1957

ზღვა არის თურმე ცხოვრება,

გული –

დაჭრილი თოლია!

და არვინ უწყის საწყალი,

სანამ გაუძღვებს წელვას და...

სიკვდილ-სიცოცხლის

ლოლიალს.

2015

ჰომეროსი და ჰეროდოტი

დიდმა ჰომეროსმა

და ჰეროდოტემ,

რომლებმაც კოლხეთი ადიდა –

ლეგენდებით და

მითებით ნაქები.

– იგი იყო მუორე ატლანტიდა,

მზისა და მთვარის

ქალაქებით.

1969

პოეზიის სპასალარებს

ვაჟასა და გალაკტიონს,
რომ დაამცროს,

სხვას აღარებს.

(ბევრი ჩადის ქვეყნად ასეთს!!!)

პოეზიის ორ დიდ სპასპეტს,
ქართულ ლექსის სპასალარებს.

1960

ოქროს კვეთი

“სიკვდილითა სიკვდილის
დამთრგუნველი”,
პოეტი ყოველთვის
აღსდგება მკვდრეთით.
ყოფნაც და არყოფნაც,
რომ იტყვიან,
ესაა მისი ოქროს კვეთი.

2012

სარჩეპი

წინასიტყვაობის მაგიერ5
 ბეთლემი.....25
 აეროლითებს, აისბერგებს.....26
 ლოდინი27
 *** ეხლა სხვაა.....28
 ნოსირი29
 ქრისტეს შობამდე.....30
 *** მზე როდესაც ზღვაში.....31
 *** რადგან სიყვარულის32
 ერთი სურვილი.....33
 აპოკალიფსურ მხეცთა34
 *** ჭერმაღალი ცა კოლხური35
 *** გულზე ხელებდაკრეფილი.....36
 ძველი კოლხეთი.....37
 1992-2012.....38
 უძმოს-ძმა.....39
 N-ს40
 ვაჟავ! – ძევ ჰელიოსის.....41
 ქალდეველები.....42
 *** ცისკენ ხელებაპერობილი43
 *** მირიადი წელია.....44

ფერისცვალება.....	45
მთები და მდინარეები.....	46
მთიები.....	47
*** საწუთრის გზაზე მიხვალ	48
*** პონტოს ზღვიდან	49
მოლოდინი – “ის”.....	50
*** შოორეული ხმები გესმის.....	51
*** ცეცხლის ქვეყნიდან	52
*** სიყვარულის ლუსკუმა	53
1956 წლის ზამთარი.....	54
*** მეხი აშინებთ წვიმის	55
*** საიდანდაც კვლავ ჟონავს.....	56
*** ხმა “კოლხური	57
*** ისე, როგორც სააკაძეს.....	58
ხმა	59
*** ამ საწუთროში რადგან.....	60
აბა ულა!.....	61
ისევ მალხები.....	62
ხმა	63
*** მზეთამზის ძალით და	64
ვარსკვლავთცვენა	65
მეგრელ-ჭანებ-ზანები.....	66
*** დღეები კვლავ ღამის	67

20 000.....	68
სარისა.....	69
არტემიდეს ტაძარი.....	70
გასაწმისდა, გააღდა.....	71
*** ერგნეთი.....	72
კატები.....	73
პეგასიც და ბუცეფალიც.....	74
*** ჩემი დიდი წინაპრების.....	75
კავკასიონის მთები.....	76
*** გადავიწყების კუნძულებიდან.....	77
ნარიყალა.....	78
*** კოლხურ მთვარიდან.....	79
ილორი, ლიხნი, მოქვი.....	80
მამრეს მუხა.....	81
ვერდიქტი.....	82
1993.....	83
რწმენა.....	84
კაცხის სვეტი.....	85
ჭითაგვალა.....	86
ვით ანდრიას.....	87
ტბები.....	88
ოქროს მონეტა.....	89
*** ღამე მთვარის მაგიდას.....	90

ხორგაში.....	91
*** ესაა თურმე კაცის	92
ხობისწყლის პირას.....	93
დღე და ღამე.....	94
დგას გრაალის საესე	95
თუთარჩელა.....	96
*** შენი “კოლხური	97
*** შენ ცასა და მიწას	98
ტაო-კლარჯეთში.....	99
კათედრალები	100
ქარიშხლის მერე.....	101
ქალდეური ნათელი.....	102
კოლხური ფსალმუნები.....	103
ჰელიოსის ძე.....	104
70	105
*** როცა გითხრეს უეცარი	106
*** დაიბადები?!.....	107
*** ჩამომჯდარი ზღვისკარად	108
*** მშობელ მიწიდან	109
*** ელვა არა.....	110
*** უამ ჭირვების.....	111
*** ფაზისით და ენგურით	112
ხომადღი – “პოლარული	113

*** სადღაც აღსავლის	114
*** შენ კი შენა ხარ.....	115
*** უღვთოდ მივიწყებულ	116
1795.....	117
100 წლის წინ	118
*** იარა რომ არ	119
მეფისტოფელი და	120
“ან“-ი და “ენ“-ი.....	121
ხილვა: პეტრე, იაკობი	122
*** ზეცა გეწადა სამარედ	123
*** ოქროს მშვილდ-ისრიანი.....	124
*** მიწას არა.....	125
*** ვერც უჟამო უამთა	126
*** მგოსნის მზერა.....	127
*** შენი არა.....	128
ხუფუ, ხაფრა, მენკაურა.....	129
ხეოფსი და ხეფრენი.....	130
გათენება	131
*** მოგივლენ ანგელოზები.....	132
*** ქუხილს ელვა გაექცა.....	133
*** გადმოფერთხვას ველოდი.....	134
მთები.....	135
შურისძიება.....	136

მოაზროვნე ნათელი.....	137
მერვე საოცრება.....	138
ზიქურათები.....	139
ჭლექი.....	140
სადღაც დასალიერში.....	141
ცეცხლოვანი ყვავილი.....	142
*** ხილული თუ უხილავი.....	143
მზის და მთვარის ქალაქები.....	144
მკვდრის სული.....	145
ისევ პირამიდები.....	146
უფლის სახლი.....	147
ედგარ ალან პოს “ყორანი”.....	148
რწმენა.....	149
პლუტონი.....	150
ეგრისის ციხე.....	151
ჰაი, დედასა!.....	152
აქსიომა.....	153
იმედის პირამიდა.....	154
სამი ძმა.....	155
ღამე ხანძთაში.....	156
ამურს, ანდა ადრიანეს.....	157
ენლილი.....	158
ცაო.....	159

შაშვის ჭახჭახი.....	160
ისევ ენლილი.....	161
*** დიონისეს დაწურულ.....	162
მენცარი.....	163
*** წინაპართა სულია.....	164
ობელისკი.....	165
*** გამოპარვისხარ დედამიწას.....	166
ათა და ბაბა.....	167
ბაღვაშებს და შადიმანებს.....	168
ქართული პოეზიის რაინდი.....	169
*** ჩემი მოშურნე და.....	170
ჩემი კოლხეთი და იბერია.....	171
*** მზე რომ ჩავა.....	172
შურით სნეულნი.....	173
ვედრება.....	174
ვალი.....	175
*** პონტოს სანაპიროზე.....	176
ქართული ცა.....	177
მზე-ჰეროსტატე.....	178
*** ქართლიდან თუ კახეთიდან.....	179
*** ოქროს სხივმა გაიელვა.....	180
ხილვა: მოსე ეგვიპტის უდაბნოში.....	181
გათენება.....	182

*** ასე ყოფილა	183
ცა და მიწა	184
*** მომხდურისგან დაისრული	185
ფიქრი	186
კრეტა-მიკენი	187
მწუხრი	188
*** შენს გზას ვერ მიაგნებენ	189
ფენიქსი	190
მწუხრი	191
ანგელოზები	192
მაცილი და თიამათი	193
ელვა, მეხი, მზე და	194
ჯვარი	195
ბალავარი	196
1990	197
ჭყონ დიდი	198
ზღვაო	199
სიყვარული რუსთველური	200
უკმარისობა	201
*** შორით ჩანს მთიები	202
სამყარო ესე	203
ტრიადა	204
*** ელვის ორად გაპობილ	205

*** დილა ხეცს	206
*** ცხადდ თუ ფიქრით	207
ანუნაკები	208
კოლხა.....	209
სატირი და “ჩაკრულო”.....	210
ჯვარი.....	211
ხილვა: პაულო იაშვილი – 1937.....	212
მთვარე-ბუმერანგი.....	213
ვით ლოცვა და მატერია.....	214
*** ვეფხისტყავად გადაშლილ.....	215
იმედი	216
*** შავითმოსილმა ღრუბლებმა.....	217
კავკასიონი	218
წყალი.....	219
სინათლის შვილები.....	220
ბაბილონი და ქალდეა.....	221
ვით ვატიკანი.....	222
სული	223
*** ეს სოფელი, მცირე	224
ეპიფიზი	225
*** სამყარო შენ ხარ და	226
ატლანტოა კუნძული.....	227
ქარიშხალი.....	228

*** ლეგენდიდან მოსულები.....	229
ოქროს საფლავი.....	230
მრავალწლის წმინდა	231
რიფები	232
*** ღამეს მთვარე, ვით ფიალა	233
არაგვი.....	234
*** ოქროს მთიებით გადახურული	235
*** დაღლილი და დაქანცული.....	236
*** ზღვა არის თურმე ცხოვრება.....	237
ჰომეროსი და ჰეროდოტე.....	238
პოეზიის სპასალარებს.....	239
ოქროს კვეთი	240

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 52

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 52

გამომცემლობის
რედაქტორი – ზვიად გვალია
მხატვარი – სპარტაკ ცინცაძე
მხატვრული რედაქტორი – ირაკლი უშვერიძე
ტექნიკური რედაქტორი – ნანა ღვინჯიანი
კორექტორი – დარეჯან გვალია
კომპიუტერული
უზრუნველყოფა – ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ზურაბ დოღვაძე

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჰოლიტაოვსკაიას №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com